

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

Rozvoj obcí s různou mírou ochrany přírody

Bakalářská práce

Autor práce: Patricie Joglová

Obor studia: Veřejná správa v zemědělství a krajině

Vedoucí práce: Ing. Jaroslava Martinková, Ph.D.

© 2018 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci Rozvoj obcí s různou mírou ochrany přírody vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury i dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a následně uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20. dubna 2018

Patricie Joglová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí bakalářské práce Ing. Jaroslavě Martinkové, Ph.D. za její ochotu a trpělivost. Dále děkuji všem svým respondentům za jejich čas, který mi věnovali, a za jejich cenné odpovědi. V neposlední řadě patří velké poděkování mé rodině za podporu při celém studiu.

Rozvoj obcí s různou mírou ochrany přírody

Souhrn:

Ochranou přírodních oblastí se zabývá Ministerstvo životního prostředí ČR a dále množství mezinárodních organizací. Většinu z nejcennějších přírodních společenstev Šumavy zahrnuje území NP Šumava s potřebou přísné ochrany. Území chráněné krajinné oblasti oproti národnímu parku nemusí být jedinečné v národním, resp. mezinárodním měřítku. Zároveň se zde objevuje téměř všudypřítomné prolínání této málo dotčené přírody se stopami dlouholeté přítomnosti člověka.

První polovina teoretické části obsahuje poznatky z odborné literatury týkající se Správy NP Šumava, obyvatelstva a vymezuje typy chráněných oblastí. Vymezené oblasti jsou definovány zákonem o ochraně přírody a krajiny č.114/92 Sb. a dále nařízením vlády České republiky č. 163/1991 Sb. V druhé polovině literární rešerše jsou definovány základní informace s ohledem na zachování krajinného rázu, který má přímou návaznost na cestovní ruch a regionální rozvoj na Šumavě.

Praktická část se zabývá popisem a porovnáním vybraných socioekonomických aspektů života místních obyvatel na příkladu dvou obcí na Šumavě, jedné ležící v chráněné krajinné oblasti a druhé ležící uvnitř národního parku. Záměrně byly vybrány obce s různou mírou ochrany přírody. Jako vzorek pro porovnání byly vybrány obce vzhledem k nejhodnějším parametrům (např. počet obyvatel, turisticky významná oblast). Obce jsou následně rešeršně zpracovány pomocí získaných objektivních dat, jež slouží k popisu vybraných obcí a pro sběr subjektivních dat byla využita metoda sociologického výzkumu na základě dotazníkového šetření. V rámci práce jsou shrnuty výsledky průzkumu kvality života obyvatel s ohledem na různou míru ochrany přírody, které jsou následně zpracovány a vyhodnoceny.

Dotčené obce se liší nejenom stupněm ochrany, ale i vybavením, druhem a velikostí pozemků nebo počtem podnikatelských subjektů. Kvalita života místních obyvatel je ovlivňována hlavně dostupností služeb a pracovními příležitostmi, přesto jsou lidé v obou obcích spokojeni s kvalitou života a považují NP/CHKO za výhodu. Obě obce poskytují obyvatelům přijatelné životní podmínky a není mezi nimi výrazný rozdíl.

Klíčová slova: Národní park Šumava, Chráněná krajinná oblast Šumava, ochrana přírody, sídelní aspekt, Kvilda, Kubova Huť

Municipalities development with various level of environmental protection

Summary:

The protection of natural areas is dealt with by the Ministry of the Environment of the Czech Republic and a number of international organizations. Most of the most valuable natural communities of Šumava include the territory of National Park Šumava with the need for strict protection. The area of the protected landscape area compared to the national park may not be unique in the national or, respectively, on an international scale. At the same time, there is the almost ubiquitous intersection of this little nature with traces of the long-standing presence of man.

The first half of the theoretical part contains findings from the scientific literature concerning the Administration of Šumava National Park, population and defines types of protected areas. The defined areas are defined by the Act No. 114/1992 Coll. on Nature and Landscape Protection. and by Decree of the Government of the Czech Republic No. 163/1991 Coll. In the second half of the literary research are defined the basic information with respect to the preservation of landscape character, which has a direct relation to tourism and regional development in Šumava.

The practical part deals with the description and comparison of selected socio-economic aspects of the life of the local population on the example of two municipalities in Šumava, one situated in the protected landscape area and the other lying within the national park. There were deliberately chosen villages with varying degrees of nature protection. As a sample for comparison, municipalities were selected for the most suitable parameters (e.g. population, tourist area). Municipalities are subsequently researched using objective data to describe selected municipalities, and the method of sociological research based on a questionnaire survey was used to collect subjective data. The work summarizes the results of the survey of the quality of life of the inhabitants with regard to the various levels of nature protection, which are subsequently processed and evaluated.

The affected municipalities differ not only in the degree of protection but also in the equipment, type and size of the land or the number of business entities. The quality of local people's lives is mainly influenced by the availability of services and employment opportunities, yet people in both municipalities are satisfied with the quality of life and consider NP / CHKO (National Park/ Protected Landscape Area) to be an advantage. Both

communities provide acceptable living conditions for residents and there is no significant difference between them.

Keywords: Šumava National Park, Šumava Protected Landscape Area, Nature Conservation, Settlement, Kvilda, Kubova Hut'

OBSAH

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce.....	2
3	Literární rešerše	3
	3.1 Chráněné oblasti.....	3
	3.1.1 Typy chráněných oblastí.....	3
	3.1.2 Národní park a chráněná krajinná oblast	4
	3.1.3 Národní park a chráněná krajinná oblast Správa NP Šumava	9
	3.1.4 Obyvatelstvo	11
	3.1.5 Fauna a flora	13
	3.2 Zachování krajinného rázu.....	14
	3.2.1 Krajinný ráz	14
	3.2.2 Příroda	17
	3.2.3 Regionální rozvoj.....	19
	3.2.4 Cestovní ruch	20
	3.2.5 Projekty a plán v NP a CHKO Šumava.....	21
4	Metodika.....	23
	4.1 Objektivní data o vybraných obcích.....	23
	4.1.1 Kvilda	23
	4.1.2 Kubova Huť	25
	4.2 Dotazníkové šetření	27
	4.3 Fotodokumentace	27
5	Výsledky	28
	5.1 Porovnání vybraných obcí zájmového území – objektivní data	28
	5.1.1 Obec Kvilda	28
	5.1.2 Obec Kubova Huť	32
	5.1.3 Shrnutí objektivních dat	35
	5.2 Porovnání vybraných obcí zájmového území – subjektivní data	36
6	Diskuse.....	45
7	Závěr.....	49
	Seznam použité literatury	50
	Seznam použitých zkratk a symbolů	56
	Samostatné přílohy	57
	Příloha I.....	57
	Příloha II.	59

1 Úvod

Rozvoj obcí lze chápat nejenom jako populační nebo územní růst, ale hlavně jako kvalitativní změnu života místních obyvatel. Toto tvrzení se samozřejmě týká i všech obcí nacházejících se v chráněných oblastech. Chráněná území v České republice se rozdělují na maloplošná a velkoplošná.

Převážnou část velkoplošných chráněných území v České republice je možné označit jako přírodovědecky či esteticky velmi hodnotná nebo ojedinělá a za podmínek jejich ochrany je lze nazývat jako zvláště chráněná. Jedná se o rozsáhlá území v národním či mezinárodním měřítku, kam patří Národní parky a chráněné krajinné oblasti.

Za nejstarší a nejrozsáhlejší pohoří v české republice je považován Národní park Šumava. Spolu s německým národním parkem Bavorský les a Chráněnou krajinnou oblastí Šumava tvoří jednu z největších souvisle zalesněných ploch ve střední Evropě, které se také říká Zelená střecha Evropy. Zachování unikátního přírodního bohatství Šumavy společně s lesními ekosystémy by mělo být v zájmu všech místních obyvatel, ale i turistů. S touto skutečností souvisí i postupné zmenšování souvislého lesního porostu od 13. století v důsledku osídlení, odlesňování nebo přílivu turistů a s tím spojené nové výstavby turistických tras a zástaveb určených převážně pro turistický ruch.

V těchto oblastech často stojí na jedné straně zájmy ochrany přírody a socioekonomické aspekty obyvatel na straně druhé. Vedle vnějších podmínek, se mění názory představitelů obce na to, jaký je veřejný zájem, ale i potřeby různých zájmových skupin a zároveň vztahy mezi nimi. Rozvoj obcí v takto znevýhodněných oblastech často závisí na ochotě představitelů samosprávy aktivně prosazovat změny a převzít za jejich uskutečnění zodpovědnost.

2 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je popis a porovnání vybraných socioekonomických aspektů života ve dvou obcích – Kvilda a Kubova Huť - ležících na Šumavě, které se nacházejí v odlišných podmínkách ochrany přírody. Jedna ležící uvnitř národního parku (Kvilda) a druhá v chráněné krajinné oblasti (Kubova Huť). Součástí práce je sociologický výzkum obyvatelstva s cílem získat objektivní a subjektivní data s ohledem na kvalitu a spokojenost života místních obyvatel.

Konkrétním cílem bakalářské práce bude:

- Posoudit, zda-li přísnější ochrana přírody povede k obtížnějšímu životu v chráněných územích a tím i k ovlivnění socioekonomických aspektů života místních obyvatel.
- Zda-li je nevýhodou patřit pod různou míru ochrany přírody.
- Jak se různá míra ochrany projevuje např. na turismu a jak tuto ochranu pocítují obyvatelé obcí.

3 Literární rešerše

3.1 Chráněné oblasti

Ve světě stále rostoucího obyvatelstva a tím pádem úbytku obytné plochy na každého člověka je třeba, aby území, jež jsou něčím zajímavá či potřebná, byla chráněna. Ať už se jedná o přírodní, kulturní či jiné území, bez potřebné ochrany hrozí jeho znehodnocení nebo dokonce úplný zánik. Z tohoto důvodu v dnešní době země své významné oblasti chrání. Jednotlivé země se dále v přístupu k ochraně mohou odlišovat, používat jiné členění a jiné stupně ochrany, společným cílem je však snaha o zachování dané oblasti v nejlepším možném stavu (Anděra, 2011).

3.1.1 Typy chráněných oblastí

Ochranou přírodních oblastí se zabývá Ministerstvo životního prostředí ČR a dále množství mezinárodních organizací. Vymezené oblasti jsou definovány zákonem o ochraně přírody a krajiny č.114/92 Sb. a dále nařízením vlády České republiky č. 163/1991 Sb.

Typy chráněných oblastí jsou různé, pro Českou republiku je klíčové dělení dle zákona o ochraně přírody a krajiny, nicméně další dělení je například dle mezinárodní organizace IUCN (1982).

Typy chráněných oblastí dle IUCN: (IUCN, 1982)

- I. zóna – Přísná přírodní rezervace
- II. zóna – Národní park
- III. zóna – Přírodní památka
- IV. zóna – Místo výskytu druhu
- V. zóna – Chráněná krajinná oblast
- VI. zóna – Oblast ochrany přírodních zdrojů

Typy chráněných území dle zákona ČR:

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších úprav (poslední úprava vydáním zákona č. 15/2015 Sb.) stanovuje typy chráněných území v České republice následovně.

- a) národní parky,
- b) chráněné krajinné oblasti,
- c) národní přírodní rezervace,
- d) přírodní rezervace,
- e) národní přírodní památky,
- f) přírodní památky.

Natura 2000

Natura 2000 je unikátní soustava chráněných území evropského významu, jež je zaměřena na zachování evropské biodiverzity s cílem zabránit jejímu zhoršení. Zahrnuje významné druhy rostlin a živočichů s nejcennějšími přírodními stanovišti. Jednotlivé lokality jsou vymezeny na základě dvou směrnic. Lokalita „ptačích oblastí“ (PO) je vyhlášena směrnicí o ochraně volně žijících ptáků (79/409/EHS) a „evropsky významné lokality“ (EVL) směrnicí o ochraně stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (92/43/EHS). Předpokládá se, že Natura 2000 zajistí dlouhodobé přežití těch nejcennějších ohrožených druhů Evropy a chráněných stanovišť (Křenová a Kindlmann, 2015).

Ptačí oblast Šumava zahrnuje celé území Národního parku a část CHKO (975 km²) a Evropsky významná lokalita Šumava (1719 km²) rovněž zahrnuje celé území Národního parku a většinu CHKO Šumava (NP Šumava, 2017a).

3.1.2 Národní park a chráněná krajinná oblast

Národní park

Národní parky jsou stanoveny jako „rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam, lze vyhlásit za národní parky.“ Zákon dále stanovuje, co je v národních parcích zakázáno a porušení těchto pravidel je porušením zákona (Zákon č. 114/192 Sb.).

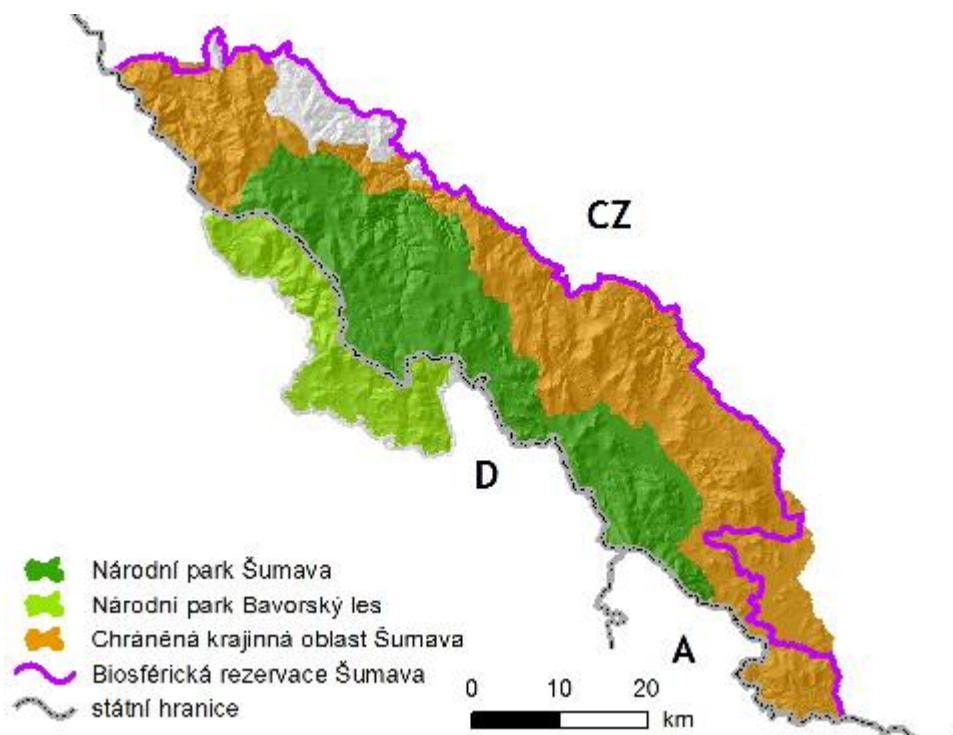
Legislativa určuje poslání národního parku následovně: „uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického

vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující přírodní prostředí. Hospodářské a jiné využití národního parku musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů.“ Hlavním smyslem a účelem národního parku je tedy obnova přirozených lesních ekosystémů (Nařízení vlády č. 163/1991 Sb.).

Národní park Šumava patří mezi čtyři národní parky, jež se nacházejí v České republice. Národním parkem bylo toto území vyhlášeno v roce 1991 a je rozlohou největším národním parkem v zemi (Miko a Štursa, 2010). Vyhlášení Národního parku na počátku 90. let 20. století jakožto chráněného území vyvolalo krátce po změně režimu diskusi různých zájmových skupin (Riedl et al., 2016).

Poloha NP Šumava

Park se nachází na jihozápadní státní hranici s Německem, částečně s Rakouskem, v krajích Plzeňském a Jihočeském. Oblast zasahuje i na území Německa, kde byla oblast rovněž vyhlášena národním parkem – Nationalpark Bayerischer Wald (Bavorský les) (obr. 1). Území Národního parku Šumava, jež má rozlohu 68 064 ha, je součástí Chráněné krajinné oblasti Šumava vyhlášené již v roce 1963, a tato CHKO má rozlohu 168 654 ha (Česká Televize, 2017a).

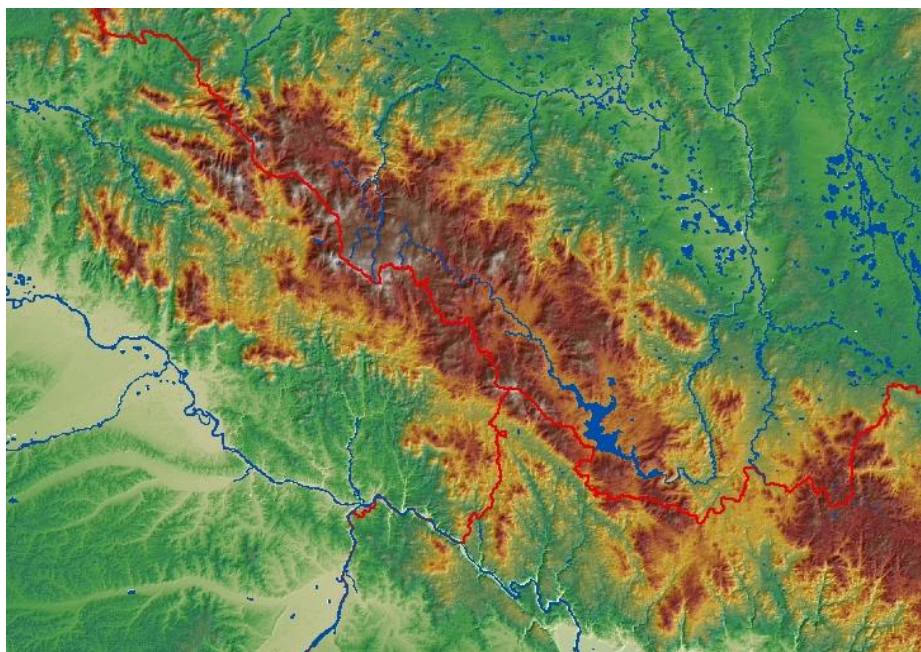

Obr. 1.: Poloha NP a CHKO Šumava (NP Šumava, 2017b)

Oblast NP Šumava a jeho charakteristika

Národní park Šumava je specifický a významný pro svá jedinečná biologická společenstva. Nachází se zde kromě unikátních lesnatých porostů zejména slatě, rašeliniště a karová jezera. Území lze geomorfologicky rozdělit na Šumavské pláň, Železnorudskou hornatinu, Boubínskou hornatinu Želnavskou hornatinu a Trojmezenskou hornatinu s Vltavskou brázdou.

Topograficky je Národní park Šumava hornatým územím, jež se nachází v nadmořské výšce od 600 m.n.m. v údolí Otavy u Rejnštejna až do 1378 m.n.m., nejvyšší hory české části Šumavy, vrcholu Plechý (obr. 2). Na německé části Šumavy se v Bavorském lese nachází vrchol Velký Javor v nadmořské výšce 1456 m.n.m (NP Šumava, 2017b).

Obr. 2.: Topografická mapa Šumavy (CGIAR, 2018)

Historie ochrany NP Šumava

Již od roku 1911 byl o ochranu přírody v šumavské oblasti zájem. V roce 1963 byla výtosem ministerstva kultury Československé republiky zřízena Chráněná krajinná oblast Šumava a o necelých 30 let později byla pod ochranou organizace UNESCO vyhlášena Šumava biosférickou rezervací. Území Šumavská rašeliniště jsou dále také součástí Ramsarské úmluvy o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva. Organizací IUCN, Mezinárodním svazem ochrany přírody, jejímž cílem je uchování přírodních zdrojů, zařadila Šumavu do Červené knihy ekosystémů (Rubín, 2016).

Po druhé světové válce byla na hranicích s Německem a Rakouskem postavena železná opona. V těchto místech byly používány herbicidy, aby zem kolem plotu zůstala nezarostlá. Dodnes v těchto místech nerostou téměř žádné stromy, pouze tráva (Navara, 2004).

Obr. 3.: Replika železné opony v zaniklé obci Bučina na Šumavě (iTRAS, 2018)

Od roku 1970 se výrazně změnila retence vody v krajině, společně s využitím území v horských a podhorských partiích Šumavy. Změna se týkala převodu orné půdy na intenzivní či extenzivní louky a pastviny nebo odlesňování smrkových monokultur a jejich nahrazení křovinatou a bylinnou vegetací (Bystřický et al., 2017).

Národní parky jsou členěny zpravidla do tří zón (stupně ochrany přírody). Vymezení těchto zón stanovuje Ministerstvo životního prostředí a spravuje je správa národního parku. Zóny jsou určeny následovně.

- I. zóna – přísná přírodní, ponechána přirozenému vývoji
- II. zóna – řízená přírodní, usměrňování a rekonstrukce ekosystému s cílem přiblížení se přirozeným společenstvům
- III. zóna – okrajová, udržení a podpora pro trvalé bydlení, služby, turistiku, zemědělství

Na území I. zóny jsou zahrnuty zbytky pralesovitých lesů, mokřady a vrchovištní rašeliny. Na území II. zóny lze nalézt zbývající část lesních a ostatních ekosystémů a ve III. zóně jsou již střediska zástavby a pozměněný terén (NP Šumava, 2017d).

Dalšími národními parky v ČR jsou dle rozlohy – Krkonošský národní park, Národní

park České Švýcarsko, Národní park Podyjí (tab. 1) (MZP, 2017).

Tab. 1.: Národní parky v ČR vč. rozlohy a data vyhlášení (AOPK, 2018)

Název	Datum vyhlášení	Rozloha (ha)
Krkonošský národní park (KRNAP)	17. května 1963	36300
Národní park České Švýcarsko	1. ledna 2000	7900
Národní park Podyjí	20. března 1991	6259
Národní park Šumava	20. března 1991	69030

Chráněná krajinná oblast

Chráněná krajinná oblast je definována zákonem jako „Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení, lze vyhlásit za chráněné krajinné oblasti.“ (Zákon č. 114/1992).

Oproti národnímu parku nemusí toto území být jedinečné v národním, resp. mezinárodním měřítku. Chráněné krajinné oblasti spravuje státní orgán Lesy ČR. Podobně jako národní parky, i chráněné krajinné oblasti se dále člení do zón, zpravidla 4, nejméně však 3 (Zákon č. 114/1992).

Na území České republiky je v současnosti vyhlášených 26 chráněných krajinných oblastí dohromady o rozloze přes 1 mil. ha (MZP, 2018). Tyto oblasti jsou uvedeny v tab. 2.

Tab. 2.: Chráněné krajinné oblasti v ČR (AOPK, 2018)

Název CHKO	Datum vyhlášení	Rozloha (km ²)
CHKO Beskydy	5. března 1973	1160
CHKO Bílé Karpaty	3. listopadu 1980	715
CHKO Blaník	29. prosince 1981	40
CHKO Blanský les	8. prosince 1989	212,35
CHKO Brdy	1. ledna 2016	345
CHKO Broumovsko	27. března 1991	410
CHKO České středohoří	19. března 1976	1070
CHKO Český kras	12. dubna 1972	132
CHKO Český les	1. srpna 2005	470

Název CHKO	Datum vyhlášení	Rozloha (km ²)
CHKO Český ráj	1. března 1955	181,52
CHKO Jeseníky	19. června 1969	740
CHKO Jizerské hory	8. prosince 1967	350
CHKO Kokořínsko – Máchův kraj	19. března 1976	410
CHKO Křivoklátsko	24. listopadu 1978	630
CHKO Labské pískovce	27. června 1972	245
CHKO Litovelské Pomoraví	29. října 1990	96
CHKO Lužické hory	19. března 1976	350
CHKO Moravský kras	4. července 1956	92
CHKO Orlické hory	28. prosince 1969	200
CHKO Pálava	19. března 1976	83
CHKO Poodří	27. března 1991	81,5
CHKO Slavkovský les	3. května 1974	640
CHKO Šumava	27. prosince 1963	996,24
CHKO Třeboňsko	15. listopadu 1979	700
CHKO Žďárské vrchy	25. května 1970	715
CHKO Železné hory	27. března 1991	380

3.1.3 Národní park a chráněná krajinná oblast Správa NP Šumava

Za účelem správy národního parku byla ministerstvem životního prostředí zřízena organizace Správa Národního parku Šumava. Organizace funguje od roku 1991, dříve pod názvem Správa NP a CHKO Šumava (Zákon č. 250/2014).

Úkolem organizace je vytváření a ochrana přirozeného ekosystému ve svěřené oblasti. Správa zajišťuje, aby turistické a rekreační aktivity nezhoršovaly přírodní prostředí. Součástí povinností správy je monitoring stavu prostředí a dále volba vhodných zásahů (NP Šumava, 2017e). Cílem je vytváření bezzásahového prostředí a jakýkoliv způsob ovlivnění je tím pádem vždy předmětem diskuzí nejen mezi členy správy, ale i v rámci místních obcí a široké veřejnosti (Zatloukal et al., 2001).

Dle ročenky Správy NP Šumava z roku 2015 je základním účelem ochrana přírody na území Národního parku Šumava a Chráněné krajinné oblasti Šumava a na území ochranného pásma Národní přírodní památky Blanice mimo území Chráněné krajinné oblasti Šumava a vojenského újezdu Boletice (Správa NP Šumava, 2016).

Orgány Správy NP Šumava

V rámci Správy NP Šumava fungují dva poradní orgány – Rada NP Šumava a Výkonný výbor Rady NP Šumava. Rada NP obsahuje 25 delegovaných členů ze zákona a 21 členů jmenovaných. Výkonný výbor se skládá ze zástupců obcí, krajů, horské služby, vědecké veřejnosti a Rady NP. Celkem má Správa přibližně 270-290 zaměstnanců.

Od 1.9.2014 je součástí Správy Národního parku Útvar interního auditu, jež je podřízen řediteli Správy. Tento útvar je funkčně nezávislým a vznikl po zrušení vnitřní kontroly na podnět společnosti PwC (auditní společnost), která našla v hospodaření Správy NP mnoho nejasností a podvodných postupů (Správa NP Šumava, 2016).

Samotnou ochranou přírody se potom zabývá Odbor Ochrany přírody, jež se specializuje na výzkumnou a monitorační činnost, praktickou ochranou přírody a úpravami podmínek pro rozvoj ekosystémů.

Informační střediska a střediska environmentální výchovy

Důležitou součástí povinností Správy NP je informování a vzdělávání veřejnosti. Za tímto účelem funguje 9 informačních středisek v místních obcích, kde se veřejnost může informovat o smyslu a hodnotě Národního parku Šumava.

V rámci zapojování do vzdělávání žáků a studentů fungují v současnosti 4 střediska environmentální výchovy, která nabízí výukové programy pro školy, pořádá akce pro kolektivy i veřejnost (NP Šumava, 2017e)

Rozepré v péči o NP Šumava

Národní park a Správa NP Šumava se potýkají s řadou problémů, na něž mají různé strany různé názory. Správa NP Šumava je často kritizována za způsoby řešení či zasahování do přirozeného chodu ekosystémů. Tím nejzávažnějším problémem je v současnosti velký výskyt kůrovců (lýkožrout smrkový), kteří napadají stromy. Otázkou je především způsob, jakým je zacházeno s těmito napadenými stromy. V roce 1999 ministr životního prostředí povolil kácení stromů i v I. zóně parku, kde by se dle zákona mělo zasahovat zcela výjimečně, ne-li vůbec. Zatímco na území za našimi hranicemi se do vývoje nezasahovalo, u nás ano. Příklad těchto zásahů lze vidět na obr. 4. S každým novým nástupcem na pozici ředitele parku docházelo ke změnám způsobu řešení. Kromě

otázky týkající se kůrovců se park potýká i s dalšími problémy, na než nepanuje jednotný názor. Těmi nejcitlivějšími jsou těžba dřeva, rozsah území I. zón a výstavba (Zatloukal et al., 2001).

Obr. 4.: NP Šumava – zalesňování na české straně vs. přírodní procesy na straně německé (Plíhal, 2018)

Rozepře se však objevují i ve vnímání a využívání celé oblasti jako takové. Součástí národního parku je mimo jiné i rekreace, s níž je spjata výstavba lanovek, sjezdovek a podobně. V dnešní době kapitalismu jsou navíc podniky v národním parku stejně jako kdekoli jinde orientované na zisk a v důsledku je příroda stále více chápána jako majetek a prostředek k obohacení. Hledisko ekonomických zisků obvykle zastávají developři a dřevostavařské společnosti, ale také například Svaz obcí Národního parku Šumava, jež řeší například nárok obyvatel oblasti na pracovní příležitosti a podobně (Naess, 1989). Odlišné hledisko, a to ochrany přírody na prvním místě, zastává například Hnutí Duha, jenž usiluje o hlubinnou ekologii, tedy že příroda a její rozmanitost by měla být chráněna bez ohledu na její užitečnost (Šímová, 2017).

3.1.4 Obyvatelstvo

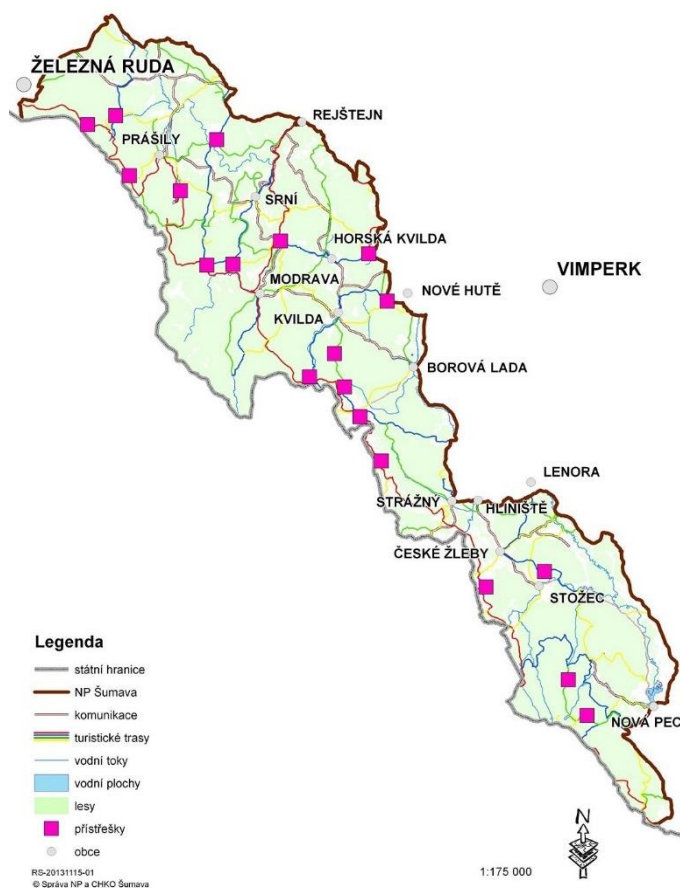
Kvůli nepříznivým přírodním poměrům byla oblast Šumavy trvale osídlena později než jiné části České Republiky. Přesto je zde k nalezení pozůstatek keltské stavby z 8. až 5. století př.n.l. Trvalé osídlení se na území Šumavy objevuje až kolonizací v 17. a 18. století (NP Šumava, 2017f).

2. světová válka

K největším změnám ve složení obyvatelstva došlo kolem období 2. světové války. Již od vzniku Československé republiky se část šumavské oblasti pokoušelo získat Německo. Mnichovská dohoda v roce 1938 toto umožnila. Po konci války bylo území vysídleno a díky železné oponě, jež vedla po hranicích, zaniklo přibližně 30 obcí a velká část území národního parku byla po tuto dobu neobydlena (Navara, 2004).

Současné obce ležící na území NP Šumava

V současnosti se na území NP Šumava nachází 22 obcí nebo jejich částí (obr. 5). V okrese Prachatice jsou to obce Borová Lada, Horní Vltavice, Kvilda, Lenora, Nová Pec, Nové Hutě, Nicov, Stachy, Stožec, Strážný, Volary a Želnavá. Z okresu Český Krumlov je to pouze Horní Planá a z okresu Klatovy se jedná o obce Čachrov, Hartmanice, Horská Kvilda, Kašperské Hory, Modrava, Prášily, Rejstěn, Srní a Železná Ruda.

Obr. 5.: Obce v NP Šumava (NP Šumava, 2017g)

Od roku 1870 do roku 1930 žilo na území NP Šumava okolo 80 tisíc obyvatel. Po druhé světové válce se počet snížil na necelých 27 tisíc a od té doby má mírně klesající tendenci až do dnešních přibližně 21 tisíc, vzhledem k současnému trendu

upřednostňování přesunu do větších měst. Průměrná hustota zalidnění v České republice je 133 obyvatel/km² a v oblasti NP Šumava je hustota zalidnění 22 obyv./km² (Perlín a Bičík, 2010).

Socioekonomické aspekty

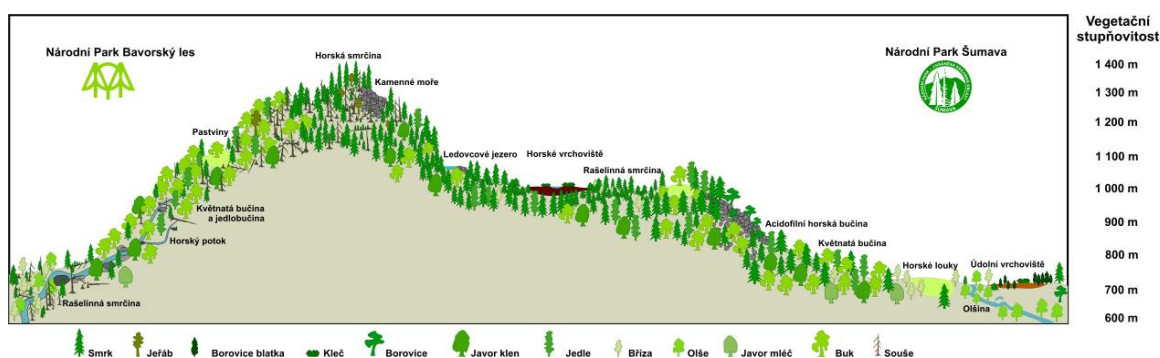
Spolu s přeměnou národní ekonomiky od centrálně plánované k tržní se proměňuje i způsob hospodaření a vnímání oblastí typu Národní park Šumava. Produktivní zemědělství bylo postupně nahrazováno vytvářením atraktivního území pro turisty a nové obyvatele. Turismus, pokud je k přírodě šetrný, je vnímán místními subjekty i veřejností jako pevný základ místní ekonomiky. Jako takový dává navíc místním obyvatelům možnost uplatnit se na trhu práce ve službách (Kušová a Těšitel, 2017).

3.1.5 Fauna a flora

Území NP Šumava je pokryto převážně lesy, na zbylých místech se nachází pláne a rašeliniště. Rozložení biotopu dle nadmořské výšky je uvedeno na obr. 6. Místní flora odpovídá středohorskému středoevropskému pásu a skládá se z více než 500 druhů (NP Šumava, 2017h).

Typickým specifíkem je výskyt horských rostlin alpského původu. Šumavská flora je dále významná také výskytem tzv. glaciálních reliktnů, což jsou pozůstatky tundry z období doby ledové.

Rašeliništní biotopy jsou v současné době ohrožovány hospodářskou činností. Na území byla prováděna průmyslová těžba rašeliny, jež značně zmenšila oblast, na níž se rašeliny nacházely (Hladilin, 1996).

Obr. 6.: Rozložení biotopů dle nadmořské výšky (NP Šumava, 2017)

Fauna je v lesích národního parku také ovlivňována, a to zejména velikostí území. Nejvýznamnější je oblast Šumavy pro výskyt vydry říční, rysa, tetřeva hlušce, datlíka

tříprstého, kosa horského a sýce rousného. Pro vodní živočichy je důležitá ochrana vodních toků, jejichž znečišťováním rozmanitost druhů klesá. V Šumavském parku lze například nalézt vzácné měkkýše.

Zásah člověka je možný pozorovat nejvíce na složení savců. Z oblasti národního parku Šumava byli postupně vyhubeni medvědi a vlci. Některé další druhy savců byly opět uměle vysazeny, například jeleni nebo rys ostrovid (Anděra a Zavřel, 2003).

3.2 Zachování krajinného rázu

Procesy narušování jsou všudypřítomné a časté. Až donedávna jim nebylo věnováno moc pozornosti. Mnoho cenných krajín je v ohrožení, ale pro jejich ochranu je potřeba pochopit hodnotu a přínos přirozených narušovacích procesů. Ať už se jedná o požáry v Yellowstoneském národním parku v USA nebo o napadení kůrovcem v české Šumavě, umělá protipatření, jež vytváří člověk, z dlouhodobého hlediska naruší krajinný ráz více, než tyto přírodní narušovací procesy. Ekosystém Yellowstoneského národního parku byl po dekadách umělého narušení protipožárními systémy znovuobnoven až po požáru v roce 1988, a to se značným prospěchem pro další vývoj živočichů i rostlin (Nelson a Serafin, 1997). Podobně i na území Šumavy lze pozorovat lepší vývoj a zachování ekosystému v německé a rakouské části, kde nebyla zřizována umělá opatření (nebo alespoň ne v takovém množství), než v části české, kde byl proti kůrovci veden dlouhý boj (Zatloukal et al., 2001).

3.2.1 Krajinný ráz

Krajinný ráz je na území České Republiky převážně kulturní, jež vzniká spojením kulturní evoluce v krajině. Krajinný ráz v sobě zahrnuje určitý charakter krajiny, jež je dán z jedné strany přírodními složkami – georeliéfem, vodními toky či plochami a vegetací, z druhé strany potom složkami vytvořenými člověkem – osídlením, infrastrukturou a hospodářským využitím (Vorel a Kupka, 2011).

Pojem krajinný ráz se používá i v běžné mluvě a definovat tento pojem či samotný pojem krajina je obtížné. Základním bodem ovšem je, že ráz krajiny tvoří významnou hodnotu nejen přírodního, ale také kulturního a historického prostředí. Tvoří ho specifické jedinečné znaky. Odborná literatura označuje ráz krajiny také přímo jako Landscape Character, v němčině Landschaftscharakter, tedy charakter krajiny. Tento

specifický charakter krajiny tvoří převážně morfologie terénu, charakter vodních toků a ploch, osídlení a vegetační pokrytí (The Wildlife Trusts, 2016).

Krajinný ráz je stanoven zákonem o ochraně přírody a krajiny, a sice následovně: „Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.“ (Zákon č. 114/1992).

Každá krajina je dána souborem znaků přírodních, kulturních a historických. Tyto objektivní charakteristiky tvoří unikátnost krajiny společně s vizuální stránkou, jež je spíše stránkou subjektivní. Přesto, že pod pojmem ráz krajiny si většina lidí představuje právě její estetickou stránku, ochrana krajinného rázu se zabývá jejími hodnotami, a to zejména těmi přírodními, jež jsou v harmonickém vztahu s prvky nepřírodními – stavbami, zemědělskými plochami apod. (Cílek, 2002).

Topologická diferenciacie šumavské krajiny

I. rámcové sídelní krajinné typy

Většina území NP Šumava je součástí krajina novověké kolonizace Hercynského okruhu, okrajově zasahuje krajina vrcholně středověké kolonizace Hercynského okruhu.

II. rámcové krajinné typy způsobů využití území

Hlavní část území tvoří lesní krajiny, které v rámci osídlených oblastí navazují na krajiny lesozemědělské. Malou část (nádrž Lipno) tvoří rybniční krajina

III. Rámcové typy reliéfu krajin

běžné – pouze krajiny členitých pahorkatin a vrchovin Hercynika

výjimečné – převažují krajiny hornatin, krajiny vysoko položených plošin, krajiny širokých říčních niv, krajiny výrazných svahů a skalnatých horských hřbetů, krajiny ledovcových karů (ojediněle v ČR), krajiny zaříznutých údolí (Löw, 2005)

Zachování krajinného rázu v sobě zahrnuje ochranu přírodní krajiny a vizuální stránku kulturní krajiny. Z tohoto důvodu se na procesu zachování, případně změn, krajinného rázu podílí více orgánů. Podrobnosti ochrany stanovuje ministerstvo životního prostředí pomocí závazného právního předpisu. Cílem národní ochrany krajinného rázu by však mělo být přispívání k péči o území celého státu, převážně pokud jde o pestrost krajinných typů (AOPK, 2017).

Speciálně ochranou krajinného rázu se zabývá institut Přírodní park. Na území chráněných krajinných oblastí se pak ochranou krajinného rázu zabývá Správa chráněné krajinné oblasti.

Postup při ochraně krajinného rázu

V rámci maximální ochrany krajinného rázu je nejprve v dané lokalitě třeba identifikovat charakteristické znaky a rysy. Poté je možné hodnotit stav krajinného rázu co se týče těchto znaků, případně zhodnotit vliv navrhovaných změn právě na tyto charakteristické hodnoty. Hodnocení obvykle vychází z více postupů a metodik, neboť je třeba posuzovat více stránek. Za prvé jde o stránku objektivní, jež hodnotí, co přispívá k harmonizaci prostředí a co nikoliv, a za druhé o stránku estetickou, tedy zda celkové složení jednotlivých menších ploch (rybníky, zastavěné plochy, zemědělská půda apod.) tvoří dohromady soulad či nesoulad (Vorel, 2003).

Vzhledem ke stále rostoucí společnosti je narušování krajiny nevyhnutelné. Existují postupy a metodiky, jež dopad lidské činnosti na ekosystém a jeho diverzitu minimalizují či alespoň zmírňují. Velkou roli pro ochranu biodiverzity představuje rozloha nenarušovaných oblastí. Při neustálém zmenšování a fragmentování těchto ploch na menší oddělené úseky jsou ohrožovány zejména druhy, jež žijí ve středu takovýchto původních ploch. Mnoho takto žijících živočichů a rostlin dnes patří k vymírajícím druhům (Nelson a Serafin, 1997).

Území národních parků a chráněných krajinných oblastí je chráněno zákonem o ochraně přírody a krajiny. Tímto způsobem je zajištěna snaha o zachování přírodních charakteristik. Největší změnou pro krajinný ráz představují stavby a právě z tohoto důvodu je pro výstavbu potřeba souhlas Správy NP, jež se při posuzování řídí určitými pravidly (NP Šumava, 2011).

V roce 2010 vznikl projekt PANet, jež se zaměřuje na propojování chráněných krajinných oblastí s cílem pracovat s nimi jako s celkem, nejen zvlášť. Tímto přístupem by byly chráněné krajinné oblasti zároveň možností vývoje udržitelného rozvoje v harmonii s přírodou, jež by měl být základem pro zachování biodiverzity. Tento projekt byl mezinárodní a pracuje zejména s termínem biosférická rezervace, jež byla vyhlášena organizací UNESCO. Hranice této biosférické rezervace nejsou totožné s hranicemi CHKO, nicméně sjednocení těchto hranic je jedním s cílů Správy NP a CHKO Šumava (Fanta a Křenová, 2009).

Smyslem projektu PANet je vytvořit propojení lidstva a biosféry se spoluúčastí veřejnosti na managementu biosférické rezervace. Hlavní funkce biosféry by měly být následující (Jeník, 1996):

- ochrana biologické diverzity
- vědecký a odborný výzkum
- vzdělávání a osvěta
- podpora udržitelného rozvoje

3.2.2 Příroda

Dle Nelsona and Serafina (1997) lze krajinu chápat jako jakoukoliv část země, vody či vzduchu, jež je osídlena druhy v určité hierarchii. Jedná se o velice komplexní systém obsahující subsystémy a zároveň jsoucí součástí většího celku.

Přirozeností přírodního prostředí je dále odlišnost velikosti populace jednotlivých druhů v různých částech daného území. Například je možné najít na určitém území dva výskyt stejného druhu ptáků. V jedné části však může být pták přemnožen co do počtu živočicha na danou rozlohu, zatímco v druhé části bude výskyt živočicha pouze do počtu pár kusů. Z tohoto důvodu je potřebné vnímat vždy daný druh celkově, ne pouze z hlediska konkrétního místa výskytu. Umělým narušením počtu živočichů v jedné části by mohlo dojít ke ztrátě rovnováhy celkového výskytu (Fanta a Křenová, 2009).

Velký vliv na populaci druhů v jednotlivých částech přirozeného prostředí má zejména infrastruktura vytvořená člověkem. Asfaltové a betonové bariéry v podobě dálnic a silnic tvoří častou izolované buňky o malé rozloze, mezi nimiž druhy nemají možnost migrovat. Mnoha studiemi byla potvrzena souvislost degradace biotopů s přeměnou povrchu (Guth a Kučera, 2005).

Poškození ekosystémů

Ekosystémy v České Republice byly a jsou nadále narušovány, tak jako je tomu i v jiných zemích. Během některých období však byly ekosystémy narušeny natolik, že se dodnes potýkáme s následky nešetrných zásahů do přírodní krajiny. Nejzávažnějším narušením byly hloubkové těžby surovin a dále průmyslové a zemědělské aktivity. V současnosti se již mnoho let aktivně pracuje na obnovení původních ekosystémů (Plesník, 2016).

Obnova ekosystému

K obnově ekosystémů by mělo docházet v chráněných oblastech i mimo ně (Nelson a Serafin, 1997). Součástí obnovy jsou malé projekty typu znovuosídlení malého úseku nějakým druhem až po velké projekty typu obnovy vodních systémů v přírodní rezervaci Everglades v USA (Bouchar, 1995).

Základem ochrany a obnovy ekosystémů je snaha o zachování biodiverzity – biologické rozmanitosti života na zemi. Světový fond ochrany přírody definoval biodiverzitu jako „bohatství života na Zemi, miliony rostlin, živočichů a mikroorganismů, včetně genů, které obsahují, a složité ekosystémy, které vytvářejí životní prostředí.“ Biodiverzita je považována za základ života na Zemi a proto je její ochrana cílem národních i mezinárodních organizací (Primack et al., 2001).

Obnova ekosystémů je v České republice jedním z hlavních úkolů instituce Agentura, ochrany přírody a krajiny České republiky. Bohužel k poškozování přírodního prostředí a úbytku biodiverzity dochází neustále, ať už v měřítku národním či celosvětovém. K ochraně a obnově ekosystémů je přistupováno ze dvou směrů. Prvním je přístup konzervační ochrany s upřednostňováním přírodních procesů bez zasahování a druhým je přístup aktivního managementu, jež do přírody systematicky zasahuje (Pecl, 2012).

V České republice začalo docházet k prvním obnovám ekosystémů v první polovině 20. století v oblastech, jež byly značným způsobem narušeny těžbou. Opravdovou systematickou roli však ochrana přírody v ČR získala až po pádu komunistického režimu v roce 1989 vznikem Ministerstva životního prostředí. Od té doby se na ochraně podílí řada vládních i nevládních organizací. Komplexní péče a metodika byly popsány a zpracovány v díle „Péče o chráněná území“ (Michal a Petříček, 1999), (Jongepierová et al., 2012)

Dalším významným pilířem v procesech ochrany přírody byl vstup ČR do Evropské unie v roce 2004. Dnes se v rámci ochrany přírody věnuje pozornost obnově lesů, travních porostů, mokřadů a vodních toků, míst narušených těžbou, opuštěných vojenských prostorů a obnově krajiny.

O lesy v České Republice pečují státní organizace Lesy ČR, s.p., jež funguje od roku 1992 a spravuje více než 1,3 mil. ha lesa a 38 tis. km vodních toků a bystřin. Ochrana a péče je zaměřena především na obnovu původních struktur lesů, respektive jejich skladby. Od roku 1989 se aktivně pracuje na znovuobnovení diverzity českých lesů, jež byla značně narušena vysazováním jednodruhových lesů v období komunismu a socialismu. Umělé zásahy, a to zejména ty zahrnující aplikaci pesticidů, se však realizují

minimálně s cílem přirozeného vývoje lesa. Takovéto zásahy se aplikují podle následujících zásad:

- minimalizace plošného rozsahu na nezbytně nutnou míru
- správnost načasování
- použití přípravků co nejméně působících na necílové organismy
- tlak na snižování dávkování

(Lesy ČR, 2018)

Problematika ochrany přírody

Ochrana přírody se v některých bodech střetává s problematikou vlastnického práva. Zákony na ochranu přírody a krajiny mnohdy umožňují potlačení vlastnického práva, pokud je to v zájmu této ochrany. Mnohá opatření jsou předmětem diskuze, zda jsou efektivní a v nejlepším zájmu ochrany přírody (MZP, 2018a).

Jedním z hlavních stále trvajících neúspěchů ve snaze o ochranu přírody je postupující snižování stavů ptáků v České Republice, a to i přes snahu o jejich ochranu (Koleček et al., 2010).

3.2.3 Regionální rozvoj

V oblasti Šumavy je v současnosti patnáct sídelních enkláv, jež jsou složeny z menších sídel. U jednotlivých enkláv jsou hodnoceny následující parametry: dochovanost urbanistických typů, dochovanost plužiny, míra zachovalosti historického architektonického typu a celková architektonická hodnota zástaveb. Dále jsou pro jednotlivé oblasti sepsány podmínky pro zachování krajinného rázu. Sídelními enklávami v NP a CHKO Šumava jsou Borová Lada, Hartmanice - Dobrá Voda, Horská Kvilda, Kašperské Hory, Kvilda, Modrava, Nová Pec, Nové Hutě, Prášily, Rejnštejn, Srní, Stožec, Strážný, Volary, Želnavá (NP Šumava, 2017k). Jednotlivé obce jsou uvedeny na mapě na obr. 7.

V oblasti dochází k názorovým střetům mezi zástupci oficiální ochrany přírody, ochránářsko-ekologickými organizacemi a místními obyvateli. Ne vždy se zájmy těchto skupin shodují. Aktuálním problémem pro místní obyvatelstvo jsou zejména omezené možnosti zaměstnání v místě bydliště, což vede k odchodu části obyvatelstva do větších měst (Lesy ČR, 2018).

Obr. 7.: Obyvatelstvo a sídla (Informační portál Šumavy, 2018)

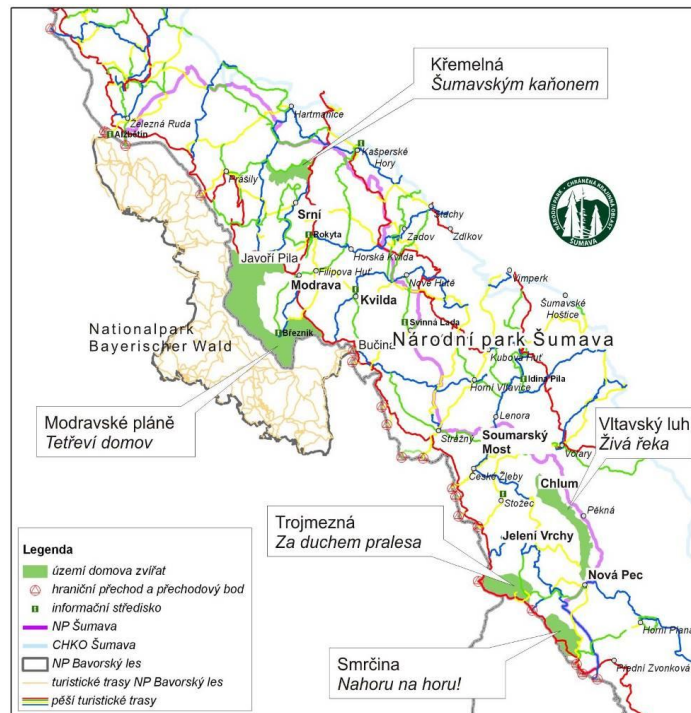
3.2.4 Cestovní ruch

Turismus na Šumavě je aktivní již od 19. století. Recreace a turistika je jedním z hlavních zdrojů příjmů a zároveň významným sektorem pro zaměstnání. Od roku 1990 je hlavním rozvojovým faktorem oblasti, zatímco dříve bylo tímto faktorem zejména zemědělství. Turismus se ovšem často ocitá v konfliktu s ochranou biodiverzity (Těšitel et al., 2007)

Se stále rostoucí populací, vyhledává stále více lidí na stále menším prostoru volnou krajinu k rekreaci. I proto je zapotřebí chráněné krajinné oblasti udržovat jako plochy pro rekreaci lidí z měst (Kuřová et al., 2008).

Klíčovými oblastmi Šumavy jsou zejména horské oblasti. Turistická centra se v současnosti nacházejí v lokalitách: Železné Rudy, Hartmanic, Kašperských Hor, Černé v Pošumaví, Dolní Vltavici, Horní Plané, Frymburku, Nové Peci, Volarech, Zbytinách, Záblatí, Lenoře, Kubově Huti, Horní Vltavici, Nových Hutích, Zdíkově, Churáňově a Staších.

Na níže přiložené mapě na obr. 8 lze vidět turistické trasy Národním parkem a CHKO Šumava. Zeleně jsou vyznačené domovy zvířat, jimž se turistické trasy povětšinou vyhýbají z důvodu nenarušování jejich přirozeného prostředí.

Obr. 8.: Turistické trasy NP a CHKO Šumava (NP Šumava, 2017)

Vedle turismu a místních obyvatel je zde ještě další významný aspekt, jímž je tzv. druhé bydlení. Lokality podobné oblasti Šumava jsou využívány pro krátkodobou či dlouhodobou rekreační variantu bydlení. Chalupaření a přeměna nevyužívaných objektů na rekreační pomohla a stále pomáhá oblast kulturně zachovávat (Perlín a Bičík, 2010).

3.2.5 Projekty a plán v NP a CHKO Šumava

Od roku 2004 Správa vede výzkumný projekt „Sledování stavu a dynamiky vývoje přirozené obnovy lesních ekosystémů v 6. lesním vegetačním stupni v NP Šumava – LS České Žleby v závislosti na typu prováděného managementu,“ jež byl součástí Programů státní podpory výzkumu a vývoje. Smyslem tohoto projektu bylo sledovat stav a dynamiku vývoje lesních ekosystémů, případně jejich obnova na určitých místech.

V rámci mezinárodní ochrany biosférické rezervace Šumava běží v současnosti dva projekty:

- PANet 2010 – Managing Functional Networks of Protected Areas
- Conservation and Sustainable Use of Biodiversity through Sound Tourism Development in Biosphere Reserves in Central and Eastern Europe (Těšitel et al., 2007)

Významným projektem je dále Partner NPS, jehož cílem je podpora a spolupráce Správy Národního parku Šumava se subjekty věnujícími se cestovnímu ruchu. Společně

by měly strany informovat veřejnost o šumavské přírodě, významu národního parku a jeho ochrany. Propojeny by tak měly být ekonomická oblast, sociální oblast i oblast životního prostředí.

Pro zachování přírodních podmínek v NP Šumava je Správou NP vypracován Plán péče, v němž je pozornost soustředěna klíčovými oblastmi v národním parku a chráněné krajinné oblasti (NP Šumava, 2017m).

Plán péče o NP a CHKO Šumava

Nejnovější Plán péče na roky 2012–2027 obsahuje rozbor aktuálního stavu parku a návrhy na změny ve spolupráci s obcemi.

V plánu je zahrnuta informace o přepracování zonace parku a CHKO v oblasti Vojenského újezdu Boletice – obce, jež usiluje o odstranění z chráněného území. Dalším bodem plánu je zřízení 5 nových přírodních rezervací v oblastech, kde vznikly samovolné lesní porosty, rašelinné luky, drobná území s výskytem ohrožených chráněných druhů rostlin a zvířat.

Dlouhodobými cíli Správy NP a CHKO je zachovat krajinný ráz bez větších zásahů jako území s převažující lesní krajinou a se zachováním vizuální stránky obydlených částí Šumavy. Hlavními body je minimalizace rozšiřování zástavby, minimalizace vzniku stavebních dominant, podpora historického členění krajiny, rozvoj urbanistické koncepce sídel, usměrnění architektonického vzhledu staveb a podpora minimalistických technických řešení infrastruktur (NP Šumava, 2017l).

Správa se dále zabývá monitoringem v oblasti s cílem získání přehledu o současném stavu ekosystémů a dlouhodobých změnách. Jedná se zejména o potřebné informace ke stavům ohrožených druhů.

Dílčí plány se dále zabývají konkrétními částmi území. Nejnovějším je například péče o oblast rašeliniště Borková. Tato oblast zahrnuje chráněné druhy rostlin a zvířat. Na území se nachází rašeliniště, podmáčené luky a litorální porosty. Území je již od středověku osídleno a v oblasti docházelo k zásahům člověkem – těžba rašeliny, zemědělská činnost, vykácení části lesa kolem přehrad Lipno nebo vysazování smrků na jiných místech. Umělým zalesňováním (zejména smrkem) zde došlo a i nadále dochází k narušování krajinného rázu. Ze zalesněných ploch dochází k rozšiřování těchto druhů do centra rezervace, kde jsou poté vytlačovány původní druhy a rozmanitost krajiny je tím ohrožována. Proto je v plánu Správy NP prořezávání jednodruhových lesů za účelem zachování biodiverzity (Vydrová, 2015).

4 Metodika

4.1 Objektivní data o vybraných obcích

Jako vzorek pro porovnání byly vybrány šumavské obce Kvilda a Kubova Huť vzhledem k nejhodnějším parametrům (např. počet obyvatel, turisticky významná oblast). Záměrně byly vybrány obce s různou mírou ochrany přírody - jedna ležící v NP Šumava (Kvilda) a druhá v CHKO Šumava (Kubova Huť).

Objektivní data byla získána především ze stránek českého statistického úřadu a slouží jako obecná charakteristika obce s ohledem na kvalitu života místních obyvatel.

4.1.1 Kvilda

Obec Kvilda se nachází v NP Šumava v okrese Prachatice. Poloha obce je zobrazena na obr. 9. Patří svou nadmořskou výškou 1065 m k nejvýše položeným obcím v České republice (Vávrová, 2005).

Tab. 3.: Základní údaje o obci Kvilda z roku 2016 (CZSO, 2018a)

Obec	Správní obvod obce s rozšířenou působností	Počet částí obce	Počet katastrů	Katastrální výměra v (ha)
Kvilda	Vimperk	5	2	4 518

Historie

Obec Kvilda neboli kdysi těžko přístupný hraniční hvozď, který tvořil přirozenou hranici česko – bavorskou. První písemná zmínka s použitím místního názvu pochází z 13.století. Velký vliv na osídlování této oblasti měly obchodní stezky, které sloužily obchodnímu ruchu od roku 1366. Mezi nejvýznamnější obchodní cesty patří horní zlatá stezka neboli kašperskohorská. Využití stezky postupně rostlo, proudili po ní nejen kolonisté, ale i zboží, kultura nebo myšlenky. Podél této cesty vzniká obec Kvilda na počátku 16. století. V obci se rozvíjí nová řemeslná odvětví. Vedle horského zemědělství a zpracování dřeva se rozvíjí i sklářství. Na Kvildě je v provozu pila, které se stala světovým podnikem na zpracování rezonančního dřeva. Nechybí zde ani truhlářství, soustružny dřeva, výroby lyží nebo řezbářství. Postupně se výhradně zemědělstvím živilo stále méně obyvatel a narůstal počet dělníků a řemeslníků. V Kvildě se nachází široká škála obchodů i z tohoto důvodu patřila k nejvýznamnějším obcím centrální Šumavy (Vávrová, 2015).

Obr. 9.: Poloha obce Kvilda (Informační portál Šumavy, 2018a)

Druhy pozemků

Celková výměra pozemku obce Kvilda je 4 518 ha. Vzhledem k této výměře je zde malá hustota obyvatel na km². Druhy pozemků a jejich výměra je uvedena v tab. 4

Tab. 4.: Druhy pozemků v obci Kvilda v hektarech (CZSO, 2018a)

	31.12.2015	31.12.2016
Celková výměra	4 517,61	4 517,61
Zemědělská půda	379,39	379,31
Orná půda	-	-
Chmelnice	-	-
Vinice	-	-
Zahrada	0,09	0,09
Ovocný sad	-	-
Trvalý travní porost	379,3	379,23
Nezemědělská půda	4 138,22	4 138,30
Lesní pozemek	3 776,82	3 776,82
Vodní plocha	32,12	32,12
Zastavěná plocha a nádvoří	5,52	5,61
Ostatní plocha	323,76	323,75

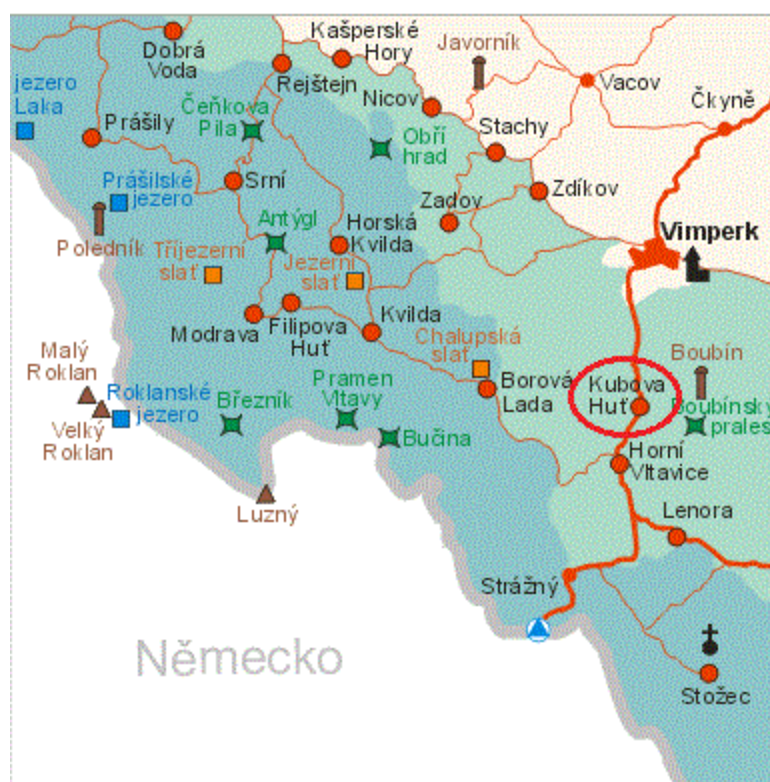
Nejvyšší podíl zaujímají lesní pozemky - 3 777 ha a zemědělská půda, především trvalý travní porost – 379 ha. Podíl zastavěné plochy v roce 2016 vzrostl o 0,09 ha. Vzhledem k celkové výměře je zde malá hustota obyvatel na km². Jednotlivé druhy pozemků v obci Kvilda jsou uvedeny v tab. 4 vč. výměry.

4.1.2 Kubova Huť

Kubova Huť leží v okrese Prachatice v Jihočeském kraji a mikroregionu Horní Vltava – Boubínsko, stejně jako obec Kvilda. Poloha obce je zobrazena na obr. 10. Nachází se 8 km jižně od Vimperku v CHKO Šumava s nadmořskou výškou 1000 m.n.m. na jihozápadním úpatí Boubína. Správní celky jsou uvedeny v tabulce 5.

Tab. 5.: Základní údaje o obci Kubova Huť z roku 2016 (CZSO, 2018)

Obec	Správní obvod obce s rozšířenou působností	Počet částí obce	Počet katastrů	Katastrální výměra v (ha)
Kubova Huť	Vimperk	1	2	141

Obr. 10.: Poloha obce Kubova Huť (Informační portál Šumavy, 2018a)

Historie

První zmínky o obci pocházejí již z počátku 18. století, kdy obec vznikla jako jedna z četných sklářských osad. Osada byla pojmenována po lese, jehož jméno nesl zámecký

hejtman Guba. Vyrábělo se zde zrcadlové, tabulové, nebo i bílé sklo. Sklářským hutím se po čase přestalo dařit a roku 1736 musela být huť zavřena.

Na počátku 19. století se zlepšilo dopravní spojení, kdy byla vybudována silnice z Vimperku do Pasova nebo železniční trať spojující Lenoru a Vimperk. Následně bylo v Kubově Huti vybudováno nádraží. První vyučování začalo počátkem 20. století, kdy byla v obci vybudována škola, která byla dovezena až ze severoamerického kontinentu.

Obec poznamenaly obě světové války, hlavně z hlediska obyvatel. Po druhé světové válce bylo zaznamenáno v obci pouhých 55 obyvatel, což se nezměnilo až do roku 1991. Následující roky počet obyvatel začal znovu překračovat hranici stovky, ale v současnosti už tomu tak není (Šumava, 2018b).

Druhy pozemků

Celková výměra pozemku obce Kubova Huť činí 141,21 ha. Nejvyšší podíl z celkové výměry zaujímají lesní pozemky (51 %). Podíl zastavěné plochy za rok 2016 vzrostl o 0,02 ha. Druhy pozemků a jejich výměra je uvedena v tab. 6

Tab. 6.: Druhy pozemků v obci Kubova Huť v hektarech (CZSO, 2018)

	31.12.2015	31.12.2016
Celková výměra	141,21	141,21
Zemědělská půda	33,34	33,34
Orná půda	1,49	1,49
Chmelnice	-	-
Vinice	-	-
Zahrada	0,2	0,2
Ovocný sad	-	-
Trvalý travní porost	31,65	31,65
Nezemědělská půda	107,87	107,87
Lesní pozemek	71,85	71,85
Vodní plocha	0,35	0,35
Zastavěná plocha a nádvoří	1,95	1,97
Ostatní plocha	33,72	33,7

4.2 Dotazníkové šetření

Pro získání subjektivních dat byla použita metoda sociologického výzkumu dotazníkové šetření. Dotazovanou skupinou byly trvale žijící obyvatelé a chataři/chalupáři z obce Kvilda a Kubova Huť. Dotazník je k dispozici v příloze č. I. Obce se záměrně liší stupněm ochrany přírody, mají podobný počet obyvatel a leží ve stejném okrese. Získaná data byla zpracována do grafů v programu Microsoft Excel a následně vyhodnocena.

Anonymní dotazníkové šetření sloužilo k porovnání socioekonomických aspektů života místních obyvatel a vypovídá o kvalitě a spokojenosti života v daném území. Mnohé otázky v dotazníku byly převzaty z empirické studie Lidé v biosférických rezervacích (Těšitel et al., 2005).

Dotazník je tvořen 12 otázkami tak, že první dvě jsou identifikační a určují strukturu dotázaných podle věku a místa trvalého, nebo přechodného pobytu. V kvantitativní metodě dotazování byly použity pouze otázky uzavřené – to znamená, že respondenti měli k dispozici výběr z několika variant odpovědi. Výčet alternativ možných odpovědí obsahoval metodu ANO/NE//NEVÍM, jiné otázky obsahovaly několik výběrových možností. Dotazník vychází z kvantitativní metody dotazování dle Reichela (Reichel, 2009).

Sběr dat byl proveden dne 9.3. 2017 v obci Kvilda a Kubova Huť.

4.3 Fotodokumentace

Fotodokumentace obcí byla pořízena dne 8.4. 2018 mobilním telefonem typu Samsung Galaxy S8. Veškeré pořízené fotografie jsou v příloze č. II.

5 Výsledky

Výsledky jsou rozděleny na objektivní a subjektivní data. Objektivní data jsou zaměřena na popis vybraných obcí a subjektivní data na výsledky sociologického výzkumu. V rámci dotazníkového šetření bylo v každé obci osloveno 50 náhodně vybraných respondentů, z toho odpovědělo 44 respondentů v obci Kvilda a 39 respondentů v obci Kubova Huť. Výsledky byly následně zpracovány do přehledných tabulek a grafů.

5.1 Porovnání vybraných obcí zájmového území – objektivní data

5.1.1 Obec Kvilda

Obec Kvilda je významným turistickým střediskem ve středu Šumavy, kterou ročně navštíví až několik tisíc turistů (Informační server Šumava, 2018).

Obyvatelstvo

V obci Kvilda počet trvale bydlících obyvatel během posledních let výrazně klesl (tab. 7) Koncem roku 2012 činil počet obyvatel 166 a během posledních 5 let došlo k úbytku 27 obyvatel. Počet živě narozených dětí výrazně klesá, a zemřelých narůstá. Důsledkem toho může být i skutečnost, že průměrný věk obyvatelstva obce se pohybuje kolem 40 let a každý rok narůstá. V obci přetrvávají převážně starší lidé nad 50 let, kteří se věnují podnikání už několik let, nebo jsou v důchodu. V současné době k 1.1.2018 obec Kvilda zaznamenala 137 trvale bydlících obyvatel 74 mužů a 63 žen.

Tab. 7.: Stav obyvatelstva od roku 2012 - 2016 (CZSO, 2018a)

Rok		2012	2013	2014	2015	2016
Počet obyvatel celkem		166	163	147	136	139
Podle pohlaví	Muži	81	80	76	67	70
	Ženy	85	83	71	69	69
Podle věku	0-14	27	24	17	16	16
	15-64	118	115	103	94	95
	65 a více	21	24	27	26	28
Průměrný věk		41,3	42,1	44,4	45,2	45,5

Mírný nárůst obyvatel byl zaznamenán až v roce 2017 a následný pokles v roce 2018. Nejvyšší úbytek obyvatel se týká mužů a žen ve věku do 15. let.

Nezaměstnanost

Podíl nezaměstnaných osob během posledních 4 let byl nejvyšší v roce 2014. Po tomto roce podíl nezaměstnaných osob výrazně klesl a v roce 2017 vzrostl na 5,26 %. V obci Kvilda se v roce 2017 ucházelo o práci 5 osob a vyskytovalo se zde 95 aktivních obyvatel a v evidenci úřadu práce bylo 19 volných míst.

Tab. 8.: Podíl nezaměstnaných osob v letech 2014 - 2017 (MPSV, 2018)

Obec	Podíl nezaměstnaných osob (v %)			
	2014	2015	2016	2017
Kvilda	6,09	3,88	4,26	5,26

Podnikatelské subjekty

Ke konci roku 2017 bylo v obci 77 podnikatelských subjektů a 45 podniků se zjištěnou aktivitou. Oproti minulým letům obec zaznamenala mírný nárůst podnikatelské činnosti místních obyvatel. V současnosti se lidé v obci věnují převážně zemědělství, lesnictví a rybářství nebo jsou zaměřeni na služby, které přímo souvisí s cestovním ruchem jako je ubytování, stravování a pohostinství. Výčet podnikatelských aktivit je uveden v tabulce 9.

Tab. 9.: Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti ke dni 31.12.2018 (CZSO, 2018)

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	77	45
Zemědělství, lesnictví, rybářství	15	9
Průmysl celkem	6	4
Stavebnictví	6	3
Velkoobchod a maloobchod	6	4
Doprava a skladování	-	-
Ubytování, stravování a pohostinství	12	9
Informační a komunikační činnosti	-	-
Peněžnictví a pojišťovnictví	-	2
Činnosti v oblasti nemovitostí	8	7
Profesní, vědecké a technické činnosti	9	1
Administrativní a podpůrné činnosti	1	1
Veřejná správa a obrana	2	-
Vzdělávání	-	1
Zdravotní a sociální péče	1	2
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2	2
Ostatní činnosti	7	-

Občanská a technická vybavenost obce

Kvilda je významným turistickým střediskem centrální Šumavy a cestovní ruch patří k hlavním finančním zdrojům obce. K dispozici je turistům více jak 750 lůžek v 19 rekreačních zařízeních (Informační server Šumava, 2018b).

V současné době se v obci nenachází škola ani školka. Školáci i předškoláci proto musejí dojíždět do okolních obcí.

Z hlediska technické vybavenosti je obec poměrně soběstačná. V obci se nachází čistička odpadních vod a obyvatelé vytápějí své domácnosti dřevem nebo uhlím, jelikož obec není plynofikována (Vávrová, 2005).

Památky, pamětihodnosti a další kulturní vyžití ukazují obr. 11 - 14.

Obr.11.: Kostel Sv. Štěpána r.1889 **Obr.12.:** Kostel Sv. Štěpána dnes (oba Informační server Šumava, 2018a)

Obr. 13.: Minipivovar Kvilda, který je součástí pekárny (Pekarna Kvilda, 2018)

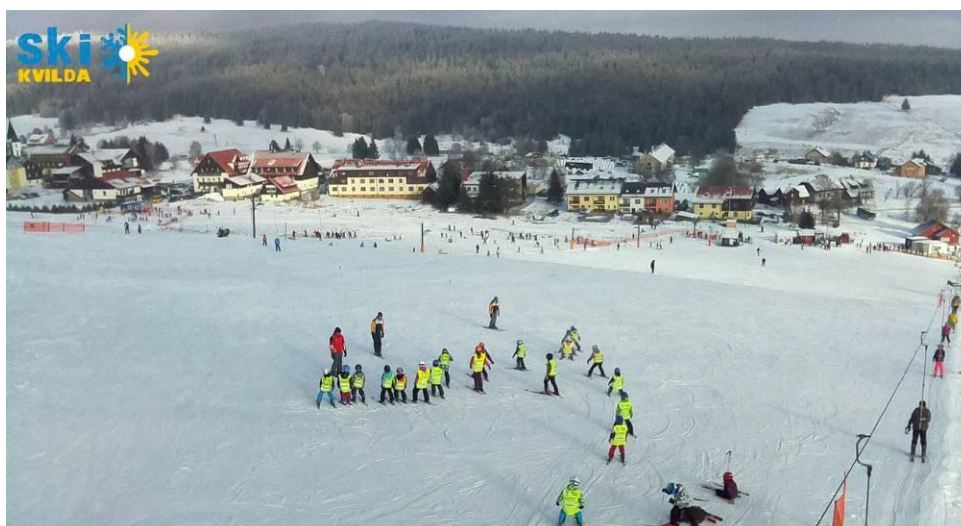
Obr. 14.: Muzeum v Kvildě (Česká televize, 2017)

Volnočasové aktivity

V zimním období můžeme na Kvildě vidět pravidelně udržované lyžařské stopy a několik lyžařských vleků, které jsou velkým lákadlem pro turisty. K dispozici je zde půjčovna lyží, běžek, snowboardů a také lyžařská a snowboardová škola. Začínají zde všechny běžkařské i cyklistické trasy, kterých je více než 70 km (Filipova Huť, Horská Kvilda, Modrava, Březník, Churáňov, Bučina, Prameny Vltavy). Kvilda je vhodným výchozím místem i pro pěší turistiku. Od roku 2015 je na Kvildě nově vybudované návštěvnické centrum, kde turisté mohou pozorovat volně pobíhající zvěř, především jeleny (NP Šumava, 2018o). Volnočasové a rekreační využití ukazují obr. 15 – 17.

Obr. 15.: Budova návštěvnického centra **Obr. 16.:** Pozorovatelna (oba NP Šumava, 2018o)

Obr. 17.: Ski areál Kvilda (Ski Kvilda, 2018)

5.1.2 Obec Kubova Huť

Obyvatelstvo

Z hlediska obyvatel patří Kubova Huť k nejmenším obcím v mikroregionu (počty obyvatel jsou uvedeny v tab. 10). Od roku 1991, kdy počet obyvatel činil 67, začal počet obyvatel výrazně narůstat až do roku 2004. Po tomto roce začal počet obyvatel opět klesat. V současnosti v obci trvale žije 92 obyvatel a průměrný věk dosahuje 45 let. Stejně jako u ostatních obcí v mikroregionu se zde projevuje demografické stárnutí populace, které představuje problém pro většinu obcí v chráněném území. Vyskytují se zde starší lidé nad 40 let a naopak ubývá dětí do 14 let věku. Nejvíce se stěhují mladí lidé s rodinami ve věku 20–35 let. Saldo migrace dosahuje v posledních letech záporných hodnot a to má za důsledek každoroční snižování počtu obyvatel.

Tab. 10.: Stav obyvatelstva od roku 2012 - 2016 (CZSO, 2018)

Rok		2012	2013	2014	2015	2016
Počet obyvatel celkem		105	100	94	97	97
Podle pohlaví	Muži	54	49	48	51	51
	Ženy	51	51	46	46	46
Podle věku	0-14	15	13	12	12	11
	15-64	71	66	62	63	64
	65 a více	19	21	20	22	22
Průměrný věk		39,5	40,5	41,6	43,5	44,5

Nezaměstnanost

Podíl nezaměstnaných osob v roce 2017 dosahoval na necelých 5 % (tab. 11). V roce 2017 se v Kubově Huti ucházely o práci 3 osoby a vyskytovalo se zde 64 aktivních obyvatel. Oproti roku 2014, kdy nezaměstnaných bylo 7,58 %, se dá hovořit o mírném poklesu nezaměstnanosti během čtyř let. Obecně ale platí, že v takto malých obcích s nízkým počtem obyvatel může jeden nezaměstnaný posunout míru nezaměstnanosti vzhůru.

Tab. 11.: Podíl nezaměstnaných osob v letech 2014 - 2017 (MPSV, 2018)

Obec	Podíl nezaměstnaných osob (v %)			
	2014	2015	2016	2017
Kubova Huť	7,58	4,84	4,76	4,69

Podnikatelské subjekty

V obci bylo k 31.12.2017 zjištěno 44 registrovaných podniků a 24 podniků se zjištěnou aktivitou. Z celkového počtu podnikatelských subjektů mají nejvyšší zastoupení fyzické osoby – živnostníci. V Kubově Huti se podle statistik lidé převážně věnují podnikání v oblasti cestovního ruchu jako je ubytování, stravování a pohostinství (CZSO, 2018)

Občanská vybavenost

V Kubově Huti se vzhledem k její rozloze a počtu obyvatel nenachází škola ani školka. Děti základních škol dojíždějí do školy v Horní Vltavici a středoškoláci do Vimperku, Strakonice nebo Volyně. Chybí zde pošta, která se pro obec nachází ve Vimperku.

Z hlediska cestovního ruchu je obec poměrně dobře vybavená několika penziony a dvěma hotely viz obr. 19. Doprava turistů ale i místních zde není výrazně omezená. V obci je zastávka dálkové linky a stanice vlaku viz obr. 18 (Kubova Huť, 2018).

Z hlediska technické vybavenosti nechybí v obci veřejný vodovod, kanalizace ani čistička odpadních vod. Vodohospodářský majetek od roku 2011 provozuje společnost SLUŽBY OBCE KUBOVA HUŤ s.r.o. Kubova Huť není plynofikována (Obecní úřad Kubova huť, 2018).

Obr. 18.: Železniční stanice Kubova Huť (Jižní Čechy, 2018)

Obr. 19: Hotel Kuba v obci Kubova Huť (Hotel.cz, 2018)

Volnočasové aktivity

Obec Kubova Huť je velmi navštěvovaným místem pro letní i zimní rekreaci. Nabízí širokou škálu letních i zimních sportů. Nachází se zde velké množství turistických tras pro letní pěší turistiku. Obec je výchozím bodem k třetí nejstarší přírodní rezervaci v České republice - Boubínský prales. Součástí pralesa je i rozhledna a boubínské jezírko. Po cestě na Boubín je nepřehlédnutelné válečné opevnění z roku 1937 – 1938. V letních měsících je v provozu Frisbee Discgolf nebo tenisové kurty. Turisté mohou využít i zapůjčení horských kol nebo sportovních lodí s možností převozu na horní tok Vltavy.

V zimním období jsou zde turistům ale i místním k dispozici tři sjezdovky, lyžařská nebo snowboardová škola a velké množství běžeckých tras (Aspida, 2018).

5.1.3 Shrnutí objektivních dat

Ze shrnutí objektivních dat je patrné, že obce tyto obce se od sebe mírně liší.

Pokud je porovnáván vývoj počtu obyvatel v obou obcích za posledních 5 let, je zřejmé že má klesající tendenci. Od roku 2012 ubylo v obci Kvilda 27 obyvatel a v obci Kubova Huť 8 obyvatel. Důsledkem je demografické stárnutí populace a úbytek mladých a vysokoškolsky vzdělaných lidí, kteří mají tendenci stěhovat se do větších měst (CZSO, 2018), (CZSO, 2018a).

Nezaměstnanost v daných obcích během posledních 4 let nevykazuje velké výkyvy. Je jednou z nejnižších nezaměstnaností v mikroregionu a nabízí dostatek volných pracovních pozic. Kubova Huť vykazuje během posledních 4 let vyšší podíl nezaměstnanosti než Kvilda s výjimkou roku 2017 (MPSV, 2018).

Z hlediska technické a občanské vybavenosti je na tom obec Kvilda o poznání lépe. V Kvildě se oproti Kubově Huti nachází pošta, bankomat, knihovna, muzeum, pekárna, nebo hřiště s gumovým povrchem. K dispozici je i nově otevřené návštěvnické centrum. Kvilda disponuje i větším množstvím pensionů, apartmánů a hotelů z důvodu velkého přílivu turistů.

V obou obcích se nenachází škola ani školka a zdravotnické zařízení, které by mnozí obyvatelé ocenili také není k dispozici. Obce nejsou plynofikovány, ale nechybí zde čistička odpadních vod a kanalizace.

Co se týká volnočasových aktivit, tak v obou obcích není nouze o volnočasové aktivity jak v zimní, tak v letní sezoně. Obě obce disponují vlastním lyžařským areálem s několika vleky, půjčovnou nebo možností využití lyžařské školy. V Kubově Huti je navíc možnost navštívit hřiště na Frisbee a Discgolf.

S ohledem na velikost celého pozemku obcí, je patrné, že se obce svou výměrou výrazně liší. Zatímco obec Kvilda patřící do NP Šumava je větší (4 518 ha) tak obec Kubova Huť dosahuje výměry jen 141 ha. Z celkové výměry obce Kvilda ale zaujímá 84% lesní pozemek. Využití zemědělské plochy v obci Kvilda dosahuje k (380 ha), naopak v Kubově Huti je zemědělsky využito 33 ha. Zastavěná plocha zaujímá nejméně z celkové výměry obcí. V obci Kvilda je v porovnání s Kubovou Hutí o 4 ha více

zastavěného území. Pozemek obce Kubova Huť je o 4 376 ha menší než pozemek obce Kvilda z důvodu rozlehlých kvildských plání (CZSO, 2018a).

Rozdíl je patrný i ze získaných statistických údajů podnikatelské činnosti v obcích. V Kvildě se nachází o necelou polovinu více podnikatelských subjektů než v obci Kubova Huť. V obci Kvilda se nachází 12 registrovaných podniků zabývajících se službami pro turisty, podobně jako v obci Kubova Huť, ale mírně zde převládá činnost podnikatelů spojená se zemědělstvím, lesnictvím nebo rybářstvím (CZSO, 2018).

Dotčené obce mají různou míru ochrany přírody ale stejnou správu. Přesto obec Kvilda se zdá být o něco perspektivnější z hlediska cestovního ruchu, podnikatelských subjektů nebo občanské a technické vybavenosti.

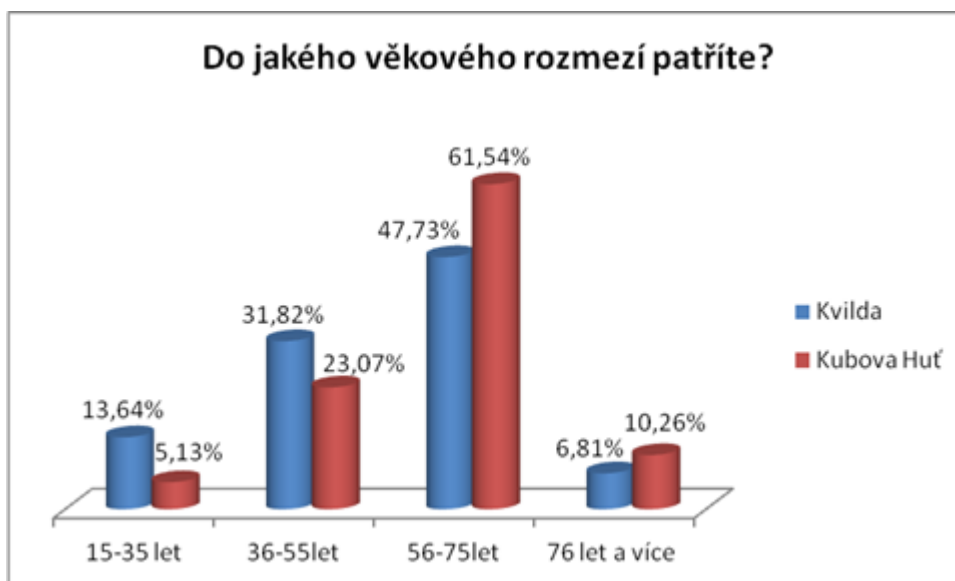
5.2 Porovnání vybraných obcí zájmového území – subjektivní data

Celkem bylo získáno 83 dotazníků z obou obcí. V obci Kvilda odpovědělo 44 respondentů a obci Kubova Huť 39. Dotazník byl zcela anonymní a měl poukázat na spokojenost života obyvatel v obci v rámci vybavenosti, vzhledu a poskytovaných služeb. Dále na vztah obyvatel k ochraně přírody a dění v Národním parku nebo Chráněné krajinné oblasti. Na základě těchto informací byly porovnány tyto dvě obce s ohledem na jejich různou míru ochrany přírody. V diskusi, která je součástí výsledků jsou zahrnuty názory místních obyvatel ale i starosty Kvildy p. Václava Vostradovského a starosty Kubovi Hutě p. Ing. Zbyňka Klose.

Dotazník obsahuje celkem 12 otázek, z nichž jsou první dvě identifikační a určují věkovou strukturu dotázaných obyvatel a místo trvalého pobytu.

1. Otázka: Do jakého věkového rozmezí patříte?

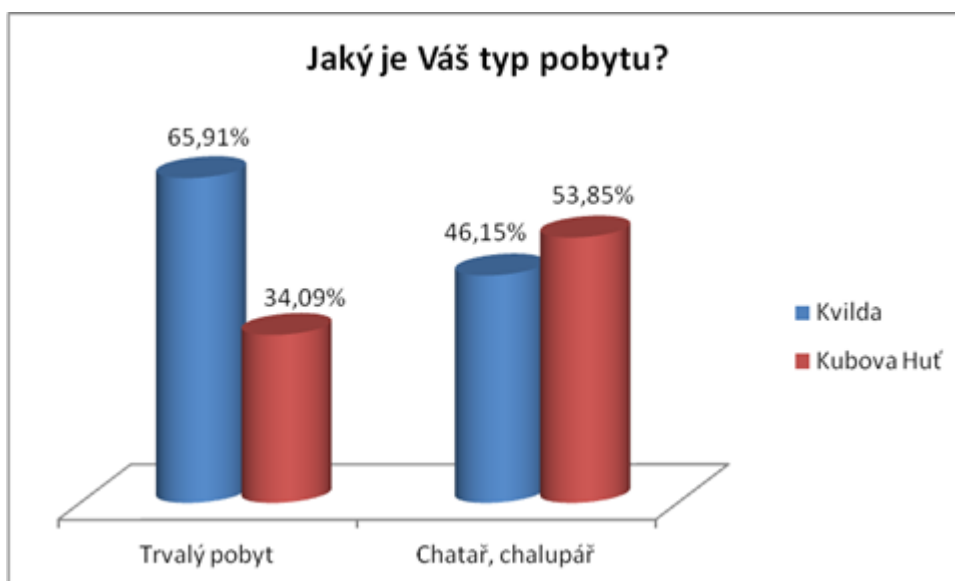
Z obrázku č. 20 je patrné, že velkou část dotázaných obyvatel tvoří v obou obcích lidé ve věku 56-75 let. Nejnižší zastoupení v obci Kvilda tvoří lidé nad 76 let a v obci Kubova Huť lidé mezi 15-35 lety. V obou obcích se projevuje demografické stárnutí populace a průměrný věk se pohybuje kolem 40 let, to se potvrdilo i u věkové struktury dotázaných obyvatel.

Obr. 20.: Věk dotázaných obyvatel

2. Otázka: Jaký je Váš typ pobytu?

Obrázek č. 21 ukazuje, že nevyšší podíl trvale žijících obyvatel z počtu dotázaných se vyskytuje v obci Kvilda. Naopak v obci Kubova Huť bylo osloveno více obyvatel, kteří jezdí do obce pouze za rekreací.

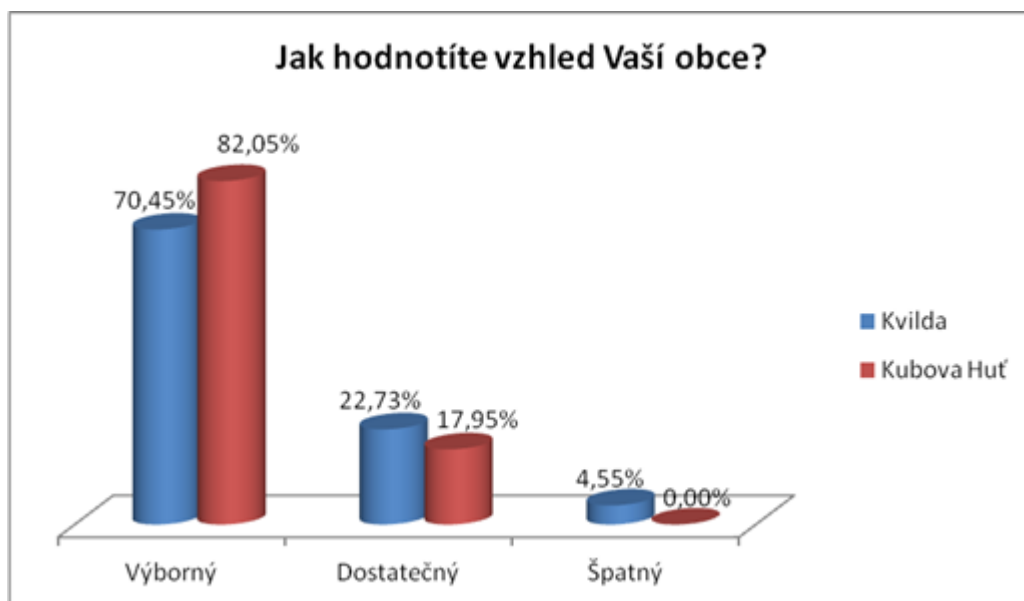

Obr. 21.: Typ pobytu obyvatel

3. Otázka: Jak hodnotíte vzhled Vaší obce?

Z obrázku č. 22 je patrné, že obyvatelé obou dotčených obcí jsou velice spokojeni s jejím vzhledem. Spokojenost místních obyvatel sahá v obci Kubova Huť k 83 % a v obci Kvilda k 70 %. Počet nespokojených obyvatel je necelých 5 % a to v obci Kvilda.

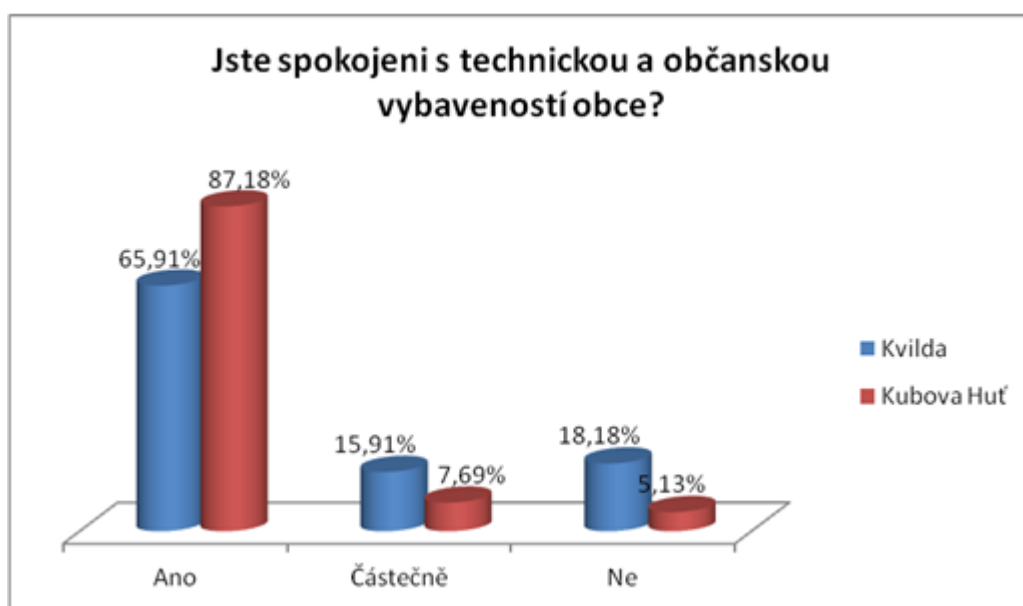
Oproti tomu v Kubově Huti žádný občan nevnímá vzhled obce jako špatný a nic by neměnili.

Obr. 22.: Vzhled obce

4.Otázka: Jste spokojeni s technickou a občanskou vybaveností Vaší obce?

S technickou a občanskou vybaveností je v obci Kvilda spokojených 66 % obyvatel a v obci Kubova Huť 87 % (obr. 23) V obci Kvilda je o poznání méně spokojených obyvatel než v Kubově Huti. Více nespokojených zaznamenává obec Kvilda a to z 18 % a v Kubově Huti je nespokojených jen 5 %. Přesto, že obě obce nejsou plynofikovány, občané to nevidí jako velký problém.

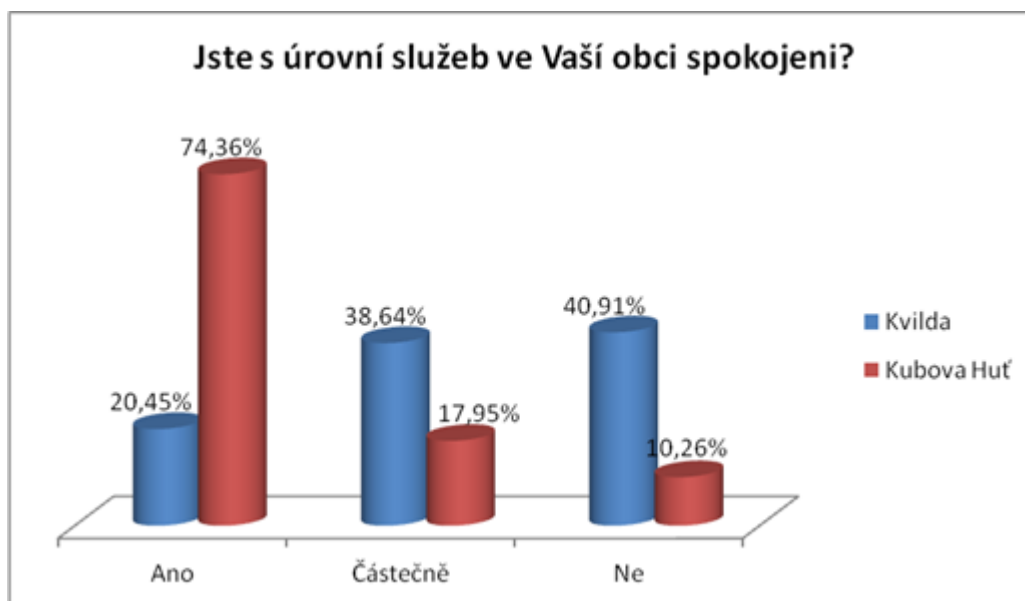

Obr. 23.: Občanská a technická vybavenost obce

5. Otázka: Jste s úrovní služeb ve Vaší obci spokojeni?

Z obrázku č. 24 je patrné, že obyvatelé Kvilda hodnotí úroveň služeb negativně z 41 %, oproti tomu obyvatelé Kubovi Hutě nevidí nízkou úroveň služeb jako velký problém a hodnotí ji negativně jen z 10 %. Částečně jsou lidé spokojeni v obci Kvilda ze 39 % a v obci Kubova Huť z 18 %.

Nejvíce jsou lidé spokojeni v obci Kubova Huť ze 74 %. Obyvatelé si nestěžují na úroveň služeb, ani na lékařskou péči, která v obci také chybí, či na jiné služby. Spokojeni jsou i lidé z obce Kvilda, ale z pouhých 20 %.

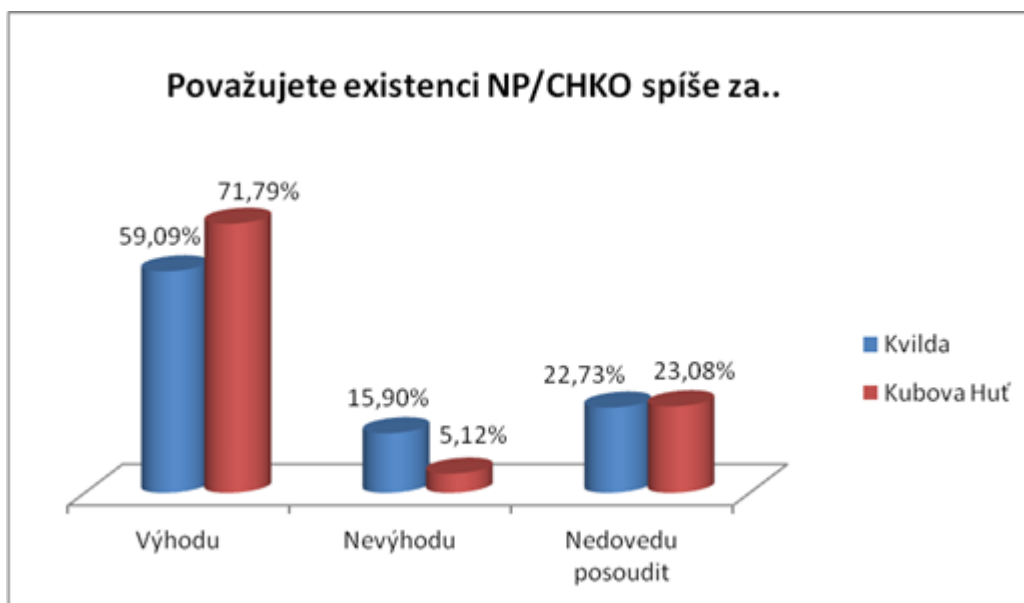

Obr. 24.: Úroveň služeb v obci

6. Otázka: Považujete existenci NP/CHKO spíše za..

Lidé v obou obcích považují existenci Národního parku a Chráněné krajinné oblasti spíše za výhodu hlavně z hlediska cestovního ruchu. V obci Kubova Huť sahá spokojenost místních obyvatel až nad 70 % a v obci Kvilda k 60 %. V obou obcích je i určité procentuální zastoupení obyvatel, kteří nedovedou tuto skutečnost posoudit. V obou obcích nedovede tuto skutečnost posoudit přibližně stejné procento obyvatel a to v obci Kvilda 23 % obyvatel a v Kubově Huti necelých 23 % obyvatel.

Na druhé straně stojí opravdu malé procento obyvatel, kteří vnímají existenci NP negativně z hlediska výstavby nových objektů, cen pozemků a nemovitostí. Za nevýhodu to považuje 16 % dotázaných respondentů z obce Kvilda a 5 % z Kubovi Hutě. (obr. 25)

Obr. 25.: Existence NP/CHKO

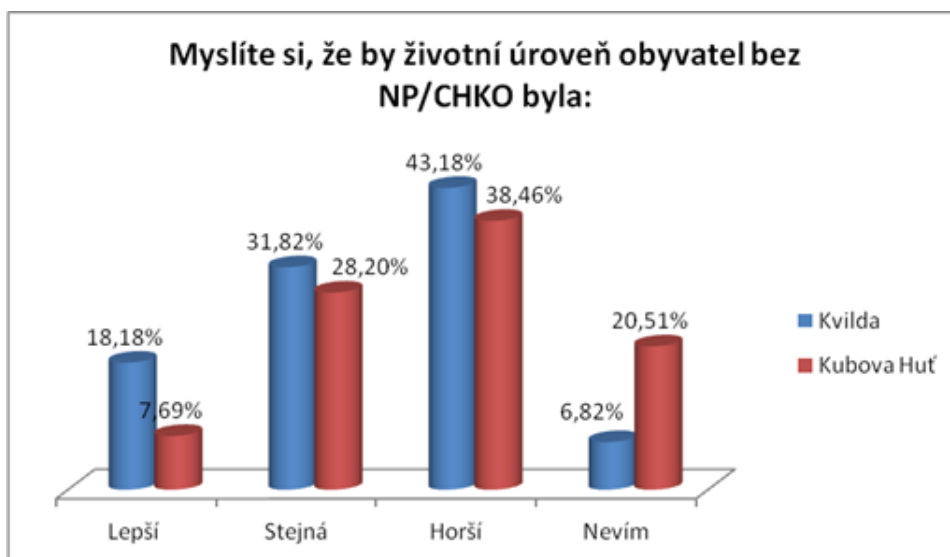
7. Otázka: Myslíte si, že by životní úroveň obyvatel bez NP/CHKO byla:

Mnozí obyvatelé obou obcí vnímají existenci parku nebo chráněné krajinné oblasti jako pozitivum. V obci Kvilda si myslí 43 % respondentů, že bez označení NP by jejich životní úroveň byla horší. V obci Kubova Huť je tomu podobně, a lidé se shodují ze 38 %, že by jejich životní úroveň bez označení CHKO byla také horší.

Další část obyvatel si myslí, že pouhé označení NP/CHKO nemá vliv na jejich životní úroveň a proto v tomto směru nepocítují žádný rozdíl. 32 % dotazaných obyvatel z obce Kvilda uvedlo, že by úroveň byla stejná a stejnou životní úroveň bez označení CHKO vnímají i obyvatelé Kubovi Hutě z 28 %, což je patrné z obrázku č. 26.

Respondenti, kteří tuto situaci nedokážou posoudit je v obci Kvilda 7 % a v Kubově Huti 52 %.

V obci Kvilda necelých 20 % vnímá označení NP negativně. Myslí si, že by se jim žilo lépe z hlediska kariérního růstu a větší nabídky pracovních příležitostí. Necelých 8 % dotazaných respondentů z Kubovi Hutě si myslí, že by jejich životní úroveň bez označení CHKO byla lepší.

Obr. 26.: Životní úroveň obyvatel bez NP/CHKO

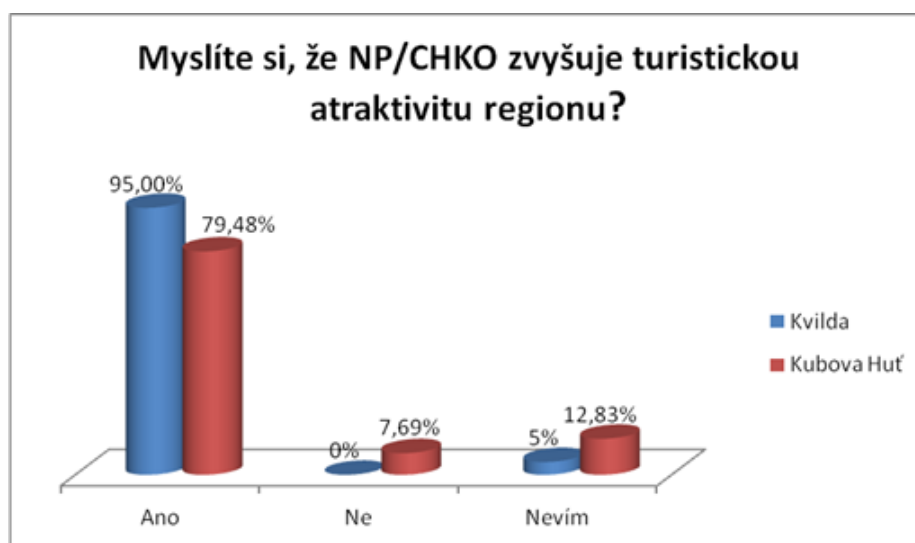
8. Otázka: Myslíte si, že NP/CHKO zvyšuje turistickou atraktivitu regionu?

95 % dotázaných respondentů v obci Kvilda považují statut NP za přínosný a myslí si, že zvyšuje turistickou atraktivitu regionu. V obci Kubova Huť převažuje stejný názor a to ze 79 %.

Žádný dotázaný v obci Kvilda si nemyslí, že statut NP nezvyšuje turistickou atraktivitu regionu, oproti tomu v Kubově Huti si to myslí necelých 8 % obyvatel.

Z Kubovi Hutě tuto situaci nedokáže posoudit necelých 13 % dotázaných respondentů a v obci Kvilda 5 % respondentů.

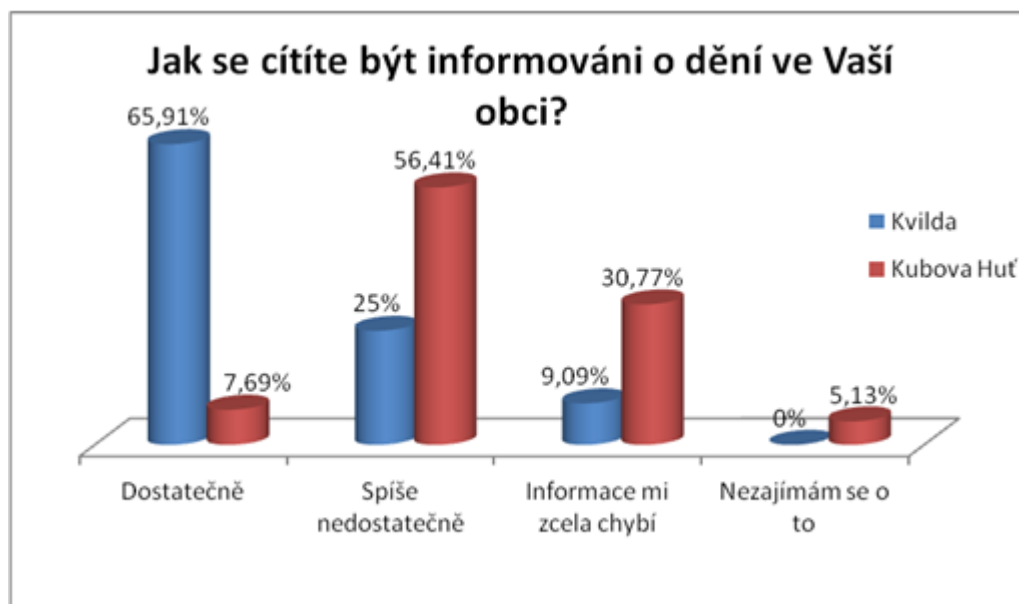
Jak ukazuje obrázek č. 27 většina občanů z obou obcí se shodují na tom, že turistickou atraktivitu regionu zvyšuje certifikovaný statut Národního parku a Chráněné krajinné oblasti.

Obr. 27.: Turistická atraktivita regionu

9. Otázka: Jak se cítíte být informováni o dění ve Vaší obci?

Více jak 65 % obyvatel v obci Kvilda se cítí být o dění v obci dostatečně informováno (obr. 28). Přes polovinu dotázaných v obci Kubova Huť však považuje informovanost za spíše nedostatečnou. Z toho vyplývají i další možné odpovědi – informace o dění v obci zcela chybí 9 % dotázaným v obci Kvilda, ale v Kubově Huti se jedná téměř o 31 % dotázaných. V obci Kvilda se o dění v obci zajímal každý z dotázaných, ale v Kubově Huti se o informace o dění v obci nezabývá více než 5 % respondentů.

Obr. 28.: Informace o dění v obci

10. Otázka: Je ve Vaší obci nějaké omezení z hlediska výstavby nových staveb?

Více jak 90 % dotázaných obyvatel v obci Kvilda ví o omezeních spojených s výstavbou v NP. V Kubově Huti si je tohoto omezení vědoma 72 % obyvatel. V obci Kvilda si žádný z dotázaných nemyslí, že výstavba nových objektů je bez jakéhokoli omezení, naopak obyvatelé Kubovi Hutě si 10 % dotázaných myslí, že žádné omezení spojené s výstavbou v jejich obci není. Necelých 18 % obyvatel z Kubovi Hutě netuší, jestli nějaké omezení existuje, nebo se o tuto situaci nezajímají. (obr. 29)

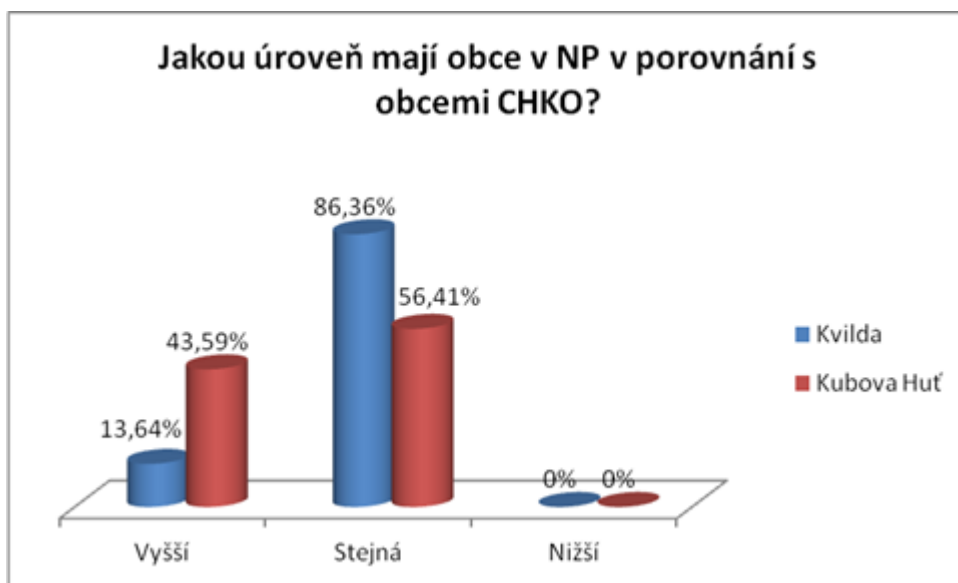

Obr. 29.: Omezení z hlediska staveb

11. Otázka: Jakou úroveň mají obce v NP v porovnání s obcemi v CHKO?

Žádný z občanů obou obcí si nemyslí, že by úroveň obcí v NP byla nižší v porovnání s obcemi v CHKO. Více jak 80 % obyvatel z obce Kvilda hodnotí úroveň obcí s různou mírou ochrany přírody stejně a podobně to vnímají i obyvatelé Kubovi Hutě, kteří z více jak 50 % si myslí, že zde není patrný rozdíl.

Oproti tomu 44 % dotázaných respondentů z obce Kubova Huť si myslí, že obce nacházející se v NP mají vyšší úroveň v porovnání s obcemi nacházejícími se CHKO (obr. 30).

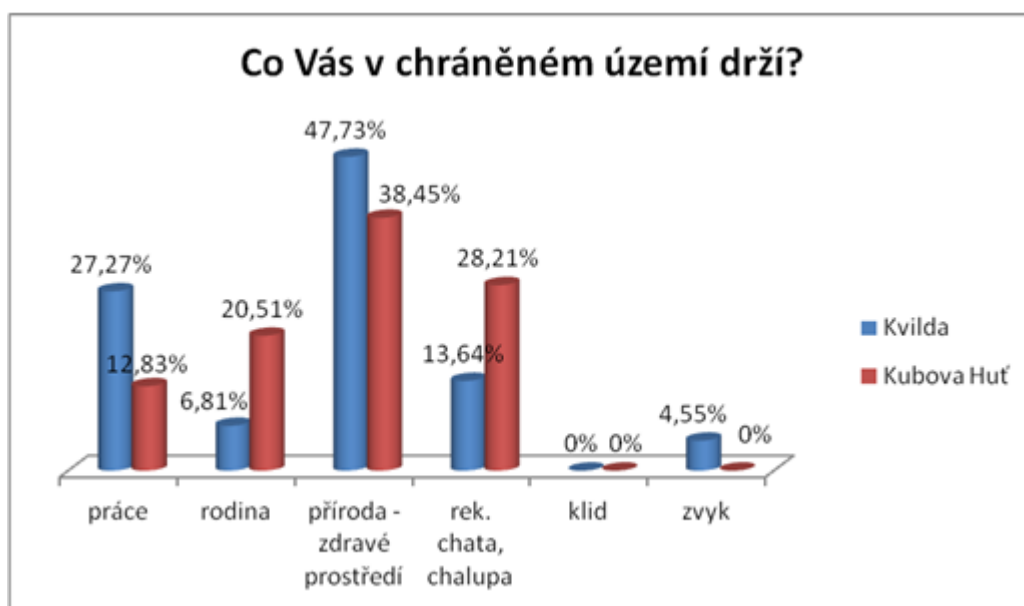

Obr. 30.: Úroveň obce v NP oproti CHKO

12. Otázka: Co Vás tady v chráněném území drží?

Z obrázku č. 31 je patrné, že v obci Kvilda si nejvíce lidé váží zdravého životního prostředí a přírody (48 %), ke které mají vztah. Druhé místo zaujímá práce (27 %), která je pro spoustu místních velmi klíčová jsou na ni vázáni. Na třetím místě je zastoupen objekt určený k rekreaci a to z 14 %.

V obci Kubova Huť je tomu podobně jako v Kvildě. Obyvatele zde drží hlavně příroda a zdravé životní prostředí ze 38 %. Počet rekreačních objektů zde hraje také významnou roli z 28 %. V obci Kubova Huť má vyšší zastoupení vazba s rodinou nežli v obci Kvilda a to o 14 %. Pouze 13 % dotázaných obyvatel drží v této oblasti práce.

Obr. 31.: Co drží obyvatelé v chráněném území

6 Diskuse

V rámci objektivních a subjektivních dat byly porovnávány socioekonomické aspekty života obyvatel ve dvou obcích na Šumavě s různou mírou ochrany přírody.

Z objektivních dat je patrné, že v obou obcích se projevuje demografické stárnutí populace. Příčinou může být tendence mladých lidí stěhovat se do větších měst, za účelem kariérního růstu, nebo za lepšími platovými podmínkami. Rodiny s dětmi jsou omezovány absencí školy nebo školy, nebo dojížděním do zaměstnání, protože možnosti pracovních příležitostí jsou v tradičně venkovských obcích značně omezené a lidé musejí za prací dojíždět. To potvrzuje i studie „Synergie ve venkovském prostoru“ (Svobodová, 2011).

Od druhé poloviny 20. století venkovské obce trvale ztrácely obyvatele a je tomu tak dodnes. V obou dotčených obcích každým rokem ubývá obyvatel, což koresponduje se studií „Kdo zůstává na venkově?“ (Kučerová a Kučera, 2010).

Podíl nezaměstnaných osob se v obou obcích mírně liší. Podle statistických údajů obec Kubova Huť vykazuje obecně vyšší nezaměstnanost než Kvilda. Příčinou může být vzrůstající zájem o cestovní ruch, který je perspektivnější v obci Kvilda nebo nově otevřené návštěvnické centrum, kde vznikají nové pracovní pozice. Tvrzení, že obce v národních parcích jsou obce s jednou z nejmenších nezaměstnaností v porovnání s ostatními regiony koresponduje s výsledky. "Dnes je v obcích na území Národního parku Šumava i na jeho hranicích podle statistik o tři procentní body nižší než u ostatních příhraničních obcí v regionu" (Skoupá, 2017).

Obce se poněkud liší svou občanskou a technickou vybaveností. Kubova Huť sice disponuje veřejnou kanalizací, vodovodem a ČOV, ale oproti obci Kvilda se zde nenachází pošta, dětské hřiště, obchod s potravinami nebo Informační centrum jak ukazují objektivní data.

Některým občanům Kvildy chybí školka nebo škola alespoň s 1. stupněm základní školy. Také zdravotní péče je zde velmi ožehavé téma a celková úroveň služeb v obci. Nejenom místním lidem ale hlavně turistům lékařská pomoc chybí. Do Kvildy jezdil jednou týdně obvodní lékař, který zemřel, proto obyvatelé musejí dojíždět do obce Zdíkov nebo do Vimperku, kde je lékařské pomoci nedostatek. V akutních případech se místní mohou obrátit na záchrannou službu na Modravě. Starosta Kvildy konstatuje, že lékařů je málo obecně, není to problém jen Národního parku, nebo Chráněné krajinné oblasti. Uvádí, že do obce přijížděla pojízdná lékárna, která je dnes bohužel minulostí

z důvodu elektronické evidence tržeb. Co se týká volnočasových aktivit starosta obce uvedl, že nedávno bylo postaveno nové dětské hřiště s gumovým povrchem za 2 miliony korun a nechybí ani nově zrekonstruovaný sál za 10 milionů korun.

Obyvatelé Kubovi Hutě hodnotí občanskou a technickou vybavenost své obce velmi kladně. Občanům nevadí, že zde není zdravotnické zařízení, škola ani školka nebo dětské hřiště. Každý občan je zde vybaven osobním automobilem a není pro něj problém dojet do okolních obcí. Starosta obce Kubova Huť p. Ing. Zbyněk Klose uvádí, že vzhledem k velikosti obce žádný občan neočekává žádnou pestrou paletu technického vybavení a lidé jsou spokojeni.

V obou obcích jsou rozdílné názory na vzhled obce. Zatímco obyvatelé Kubovi Hutě hodnotí vzhled obce velice pozitivně, obyvatelé Kvildy nikoli. Místní obyvatelé by uvítali více zeleně v obci a menší nárůst zastavěných ploch i přesto, že v obci nedávno vznikli plochy veřejné zeleně z kdysi komerčních prostor. Z toho vyplývá i životní úroveň obyvatel, kteří se ve větší míře domnívají a shodují na tom, že by jejich obce finančně strádaly, nebyť certifikovaného označení NP/CHKO. Někteří občané přesto vnímají statut NP/CHKO jen jako označení, které rozhodně neovlivní kvalitu jejich života. Existenci NP/CHKO považují i tak místní lidé obecně spíše za výhodu a jsou rádi, že žijí právě v takto unikátním prostředí.

Starosta Kubovi Hutě konstatuje, že životní úroveň obyvatel bez statutu CHKO by byla určitě horší a uvádí, že velice záleží na lokalitě CHKO, kdyby byla Šumava ve vnitrozemí, byla by na tom podstatně hůře. Starosta obce Kvilda má ale odlišný názor. Podle něj by životní úroveň obyvatel byla stejná.

Turistický potenciál dotčených obcí je opravdu obrovský a atraktivita území přiláká velký počet turistů i několikrát ročně. Počet turistů v obou obcích je zatím na hranici únosnosti a pořád narůstá. Obec Kvilda je ale na tom s turisty o poznání hůře, nebo pro mnohé občany lépe. Každý rok projde Kvildou až 1 milion turistů, kteří nepocházejí jen z České republiky ale hlavně z Německa. Starosta obce Kvilda zmiňuje, že je obec na špici turistické návštěvnosti a je vůbec nejvíce navštěvovanou obcí na Šumavě.

Na druhé straně starostové dotčených obcí si stěžují na nedostatečné finanční prostředky spojené s cestovním ruchem. Shodují se, že náklady spojené s cestovním ruchem převyšují příjmy a jsou nuceni žádat o dotace.

Starosta obce Kvilda p. Václav Vostradovský uvádí, že zejména udržování běžeckých ale i lyžařských tras je velmi nákladné a není v jejich silách takto drahý provoz udržet bez

jakýchkoli dotací. Zmiňuje, že obec Kubova Huť má nejméně o polovinu menší náklady na provoz lyžařských i bežeckých stop.

Starosta Kubovi Hutě p. Ing. Zbyněk Klose má podobný názor na provoz nejenom lyžařského areálu v obci. Např. každých 10 let se musí kupovat rolba za 5. milionů korun a pouze s dotacemi lze dosáhnout na tak vysokou částku. Z hlediska náporu turistů není podle starosty Kubovi Hutě pana Ing. Zbyňka Klose Kvilda dostatečně připravena a vzniklé mezery by se měla snažit zaplnit.

Jednotlivé obce se ve svých postojích také liší. Některé obce se snaží využít atraktivitu své polohy a přilákat turisty, jiné obce považují součást chráněné oblasti jako omezení (Těšitel et al., 2005).

V míře informovanosti se obce výrazně liší, přičemž zdroje informací v obcích jsou podobné. Šumava je velmi diskutovaným a problémovým územím to vede k vyššímu mediální zájmu a zvýšenému přenosu informací. Není tomu tak ale obci Kubova Huť. Lidé se zde cítí být málo informováni o dění v obci nebo jejím okolí. Oproti tomu v obci Kvilda je nadpoloviční většina s informacemi spokojena. Obyvatelé obou obcí jsou nejčastěji informováni pomocí emailu.

Problémovost území tedy s sebou zřejmě nese i větší míru informovanosti a zároveň i větší aktivitu lidí při opatřování si pro ně důležitých informací (Těšitel et al., 2005).

Vzhledem k novým výstavbám v obcích si je většina respondentů z obou dotčených obcí vědoma určitých omezení, které většina dotázaných vnímá negativně. V obcích se ale najde i část občanů, kteří se o tuto skutečnost nezajímají a proto nemají tušení, jestli nějaké omezení existuje. Místní lidé si váží jedinečného prostředí okolo sebe a nesouhlasí s rozšiřováním obce v podobě výstavby nových budov. To platí hlavně v obci Kvilda, kdy v současné době vzniká několik nových rodinných domů a pensionů. Situaci místním ztěžují i soukromí podnikatelé, kteří vidí v obci Kvilda velký turistický potenciál a snaží se ho využít.

Pokud v obci jakákoliv výstavba probíhá, musí být vždy v souladu s aktuálním územním plánem na kterém se podílí i Správa NP/CHKO. Co se týká celkového designu staveb, jsou vyžadovány tlumenější barvy střech, ale i fasád. Obložení z kamene nebo dřeva. To platí pro obě obce stejně uvádí starosta Kubovi Hutě p. Zbyněk Klose. Přesto, že pastelové barvy objektů v obou obcích nejsou žádoucí, v obci Kvilda to někteří občané nerespektují.

Velkým rozdílem mezi obcemi v NP a v CHKO z hlediska stavebních pozemků a následných nových objektů je cena. Zatímco v obci Kvilda stojí 1 m² od 2000–4000,-

v Kubově huti se dá pořídit stavební pozemek podstatně levněji uvádí starosta Kvildy p. Václav Vostradovský.

Úroveň obcí v NP v porovnání s CHKO podle většiny dotázaných obyvatel se zdá být stejná a není mezi obcemi výrazný rozdíl. Oproti tomu někteří respondenti z obce Kubova Huť si myslí, že nejenom obec Kvilda, ale obce v NP obecně mají vyšší úroveň z důvodu většího potenciálu získání dotací a vyššího přílivu turistů hlavně z německé strany.

Lidé žijící ve zkoumaných chráněných územích vykazují shodně charakteristiky stabilizované populace a jsou na území vcelku vázáni. Většina z nich tam žije delší dobu nebo se tam dokonce narodila. K území je poutají především sociální vazby – rodina, přátelé, práce, byt a v neposlední řadě i vlastnictví nemovitostí. Většina z nich nemusí vyjíždět za prací, či studiem mimo území nebo jsou v důchodu. Kromě výše uvedených sociálních důvodů se objevuje na čelném místě i příroda, která v národním parku dokonce dominuje.

V drtivé většině lidé neuvažují o odstěhování z území. Skupina těch, kteří by se možná odstěhovali, je tvořena mladou generací. Lze se domnívat, že potenciální mobilita u mladé generace je zcela přirozená bez ohledu na to, zda mladí lidé žijí v chráněných územích či nikoliv. Většinou ještě studují a nejsou v území a v životě vůbec pevně zakotveni (Těšitel et al., 2005).

Výsledky se shodují s již vypracovanou studií „Lidé v biosférických rezervacích“ (Těšitel et al., 2005).

7 Závěr

Národní Park Šumava zahrnuje nejkrásnější a nejcennější partie Šumavy spolu s jeho předpolím Chráněnou krajinnou oblastí. Posláním Národního parku a Chráněné krajinné oblasti je uchovat a chránit jedinečné území. Zajistit jeho další nerušený vývoj s ohledem na šetrnou turistiku, rekreaci a rozvoj obcí.

Cílem této práce byl popis a porovnání vybraných socioekonomických aspektů dvou obcí ležících na Šumavě s různou mírou ochrany přírody. Obec Kvilda leží v Národním parku Šumava a liší se vyšším stupněm ochrany přírody od obce Kubova Huť, jež leží v Chráněné krajinné oblasti.

Ze získaných objektivních i subjektivních dat vyplynulo, že obce se liší nejenom stupněm ochrany přírody, ale i občanským a technickým vybavením, informovaností v obci, druhem a velikostí pozemků nebo počtem podnikatelských subjektů. Vzhledem k volnočasovým aktivitám a rekreaci toho obě obce nabízí dostatečné množství hlavně pro turisty jak v letní tak zimní sezoně. Přesto, že obě území jsou turisticky velmi zajímavá, turistický ruch je perspektivnější v obci Kvilda, která se snaží využít svůj potenciál a generovat pracovní příležitosti. Turismus je zatím v obou obcích na hranici únosnosti a většina těch, které turismus živí to vnímají velice kladně, na druhé straně stojí obyvatelé, které toto nadšení nesdílejí a vnímají příliv turistů negativně. Nezaměstnanost v obou obcích není žádný problém a podíl nezaměstnaných osob se výrazně neliší.

Kvalita života místních obyvatel v obou obcích je ovlivňována hlavně dostupností služeb, technickým a občanským vybavením a pracovními příležitostmi, kvůli kterým dochází k migraci mladých lidí do větších měst. Přesto, že Národní park s sebou nese určitá omezení, lidé v obci Kvilda jsou spokojeni a není zde známá nevýhoda Národních parků, jež by mohla vést k obtížnějšímu životu místních obyvatel. Obecně jsou dotázaní respondenti spokojeni s kvalitou života a považují NP/CHKO za výhodu. Jsou ochotni obětovat určité nevýhody území pro tak unikátní prostředí jako je na Šumavě a rozhodně to vidí jako výhodu patřit pod různou míru ochrany přírody. Závěrem lze tedy říci, že obě obce poskytují obyvatelům přijatelné životní podmínky a není mezi nimi výrazný rozdíl.

Seznam použité literatury

- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Zvláště chráněná území (§ 14) [online]. [cit. 2018-01-04]. Dostupné z: <<http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/zchru/>>.
- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Obecná Krajinný ráz a výstavby [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <<http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/krajiny-raz-a-vystavba/>>.
- Anděra, M. 2011. Národní parky střední Evropy. Slovart. 192 s. ISBN: 9788073914615.
- Anděra, M., Zavřel, P. 2003. Šumava. Baset. Praha. 800 s. ISBN: 9788073400217.
- Aspida. Kubova Hut' [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <<https://www.cestujemepocr.cz/Obec/Detail/5713/Kubova-Hut>>.
- Bouchar, N. 1995. Back to the Everglades. Technology Review. Aug-Sept 1995. p. 24-34.
- Bystřický, V., Moravcová, J., Polenský, J., Pečenka, J. 2017. Land use changes in the last half century and their impact on water retention in the Šumava mountains and foothills (Czech Republic). European Countryside. 9 (1). 116–131.
- CGIAR. SRTM 90m Digital Elevation Data [online]. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <<http://srtm.csi.cgiar.org/>>.
- Cílek, V. 2002. Krajiny vnitřní a vnější. Praha: Dokořán. 272 s. ISBN: 8086569292.
- Česká televize. NP Šumava vstupuje do třetí dekády svého působení [online]. ČT24. 20.3.2011. [cit. 2017a-08-12]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1278127-np-sumava-vstupuje-do-treti-dekady-sveho-pusobeni>>.
- Česká televize. Muzeum, nebo hotel? Osud budovy pohraničnicků na Kvilďě je nejistý [online]. 13.11.2014 [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1009371-muzeum-nebo-hotel-osud-budovy-pohranicniku-na-kvilde-je-nejisty>>.
- Český statistický úřad. Kubova Hut' (okres Prachatice) [online]. [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 563978#>>
- Český statistický úřad. Kvilďa (okres Prachatice) [online]. [cit. 2018a-02-25]. Dostupné z: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 550337#>>

Fanta, J., Křenová, Z. 2009. Management lesů v českých národních parcích. Správa NP a CHKO Šumava. Sborník referátů ze semináře. Dostupné z:

<http://www.npsumava.cz/gallery/10/3120-sbornik_mnglesu.pdf>.

Guth, J., Kučera, T. 2005. Natura 2000 Habitat Mapping in the Czech Republic: Methods and General Results. *Ekológia Bratislava*. 24 (1). 47-59.

Hladilin, V. 1996. Péče o lesní ekosystémy národního parku Šumava. *Silva Gabreta*.

Hotel.cz. Hotel Kuba [online]. [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <<https://kuba.hotel.cz/>>.

Informační portál Šumavy a Šumavského podhůří. Chráněná krajinná oblast (CHKO) Šumava [online]. [cit. 2018-01-22]. Dostupné z: <sumavaregion.cz>.

Informační portál Šumavy a Šumavského podhůří. Mapa č. 3 [online]. [cit. 2018a-01-22]. Dostupné z: <<http://www.sumavaregion.cz/index.php?s=3>>.

Informační server ŠumavaNet.cz. Kostel sv. Štěpána a hřbitov [online], [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: <<http://www.sumava.net/kvilda/fr.asp?tab=snet&id=3505&bur1>>.

Informační server ŠumavaNet.cz. Kubova Huť. Historie, současnost [online], [cit. 2018b-01-23]. Dostupné z: <<http://www.kubovahut.cz/kubovahut/historie.asp>>.

Informační server ŠumavaNet.cz. Kvilda [online], [cit. 2018a-01-23]. Dostupné z: <<http://www.sumavanet.cz/mszapad/kvilda.asp>>.

iTRAS. Železná opona, Bučina, Šumava [online]. [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <<http://itras.cz/zelezna-opona-bucina/galerie/10978/#foto>>.

Jeník, J. 1996. Biosférické rezervace České Republiky. Empora: Praha. 160 s. ISBN: 8085779315.

Jižní Čechy. Železniční stanice Kubova Huť [online]. [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <<https://www.jiznicechy.cz/turisticke-cile/806-zeleznicni-stanice-kubova-hut>>.

Jongepierová, I., Pešout, P., Jongepier J. W., Prach, K. 2012. Ekologická obnova v České republice. – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha. 148 s, ISBN: 9788087457313.

Koleček, J., Reif, J., Šťastný, K., Bejček, V. 2010. Changes in bird distribution in a Central European country between 1985-1989 and 2001-2003. *Journal of Ornithology*. Volume 151 (4). 923-932.

Křenová, Z., Kindlmann, P. 2015. Natura 2000 – Solution for Eastern Europe or just a good start? The Šumava National Park as a test case. *Biological Conservation*. 186 (6). 268 -275.

Kučerová, S., Kučera, Z. 2010. Kdo zůstává na venkově?. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 11s. ISBN: 9788087147276.

- Kušová, D., Těšitel, J. 2017. Action Research in Landscape Ecology (Šumava Biosphere Reserve, Czech Republic Case Study). *Ekológia Bratislava*. 36. (4). 323 - 338
- Kušová, D., Těšitel, J., Matějka, K., Bartoš, M. 2008. Biosphere reserves—An attempt to form sustainable landscapes: A case study of three biosphere reserves in the Czech Republic. *Landscape and Urban Planning*. 84 (1). 187 - 197
- Lesy ČR. Péče o les. [online]. [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <<https://lesy-cr.cz/o-nas/>>.
- Löw, J. 2005. Typologie české krajiny. LÖW a spol, s.r.o. Brno. 23 s.
- Míchal, I., Petříček, V. 1999. Péče o chráněná území – II. Lesní společenstva. Praha. 713 s. ISBN: 808606414X.
- Miko, L., Štursa, J. 2010. Národní parky a chráněné krajinné oblasti v České republice. Ministerstvo životního prostředí ČR. Praha. 74 s. ISBN: 9788072125432.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí. Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/>>.
- Ministerstvo životního prostředí. Informace z jednání vlády [online]. 31.5.2010. [cit. 2018a-01-22]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/news_tz100531vlada_ekoaudit>.
- Ministerstvo životního prostředí. Národní parky [online]. [cit. 2017-15-10]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/narodni_parky>.
- Národní park Šumava. [cit. 2017b-08-12]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/>>.
- Národní park Šumava. Fauna [online]. [cit. 2017h-12-12]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/1410/sekce/vyznamne-druhy/>>
- Národní park Šumava. Návštěvnické centrum Kvilda [online]. [cit. 2017o-12-15]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/5801/sekce/navstevnicke-centrum-kvilda/>>.
- Národní park Šumava. Natura 2000 [online]. [cit. 2017a-08-12]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/1310/sekce/natura-2000/>>.
- Národní park Šumava. Ochrana území [online]. [cit. 2017d-10-10]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/1016/sekce/ochrana-uzemi/>>.
- Národní park Šumava. Schválený plán péče o CHKOŠ 2012-2027 [online]. [cit. 2017m-12-15]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/1038/0/9089/sekce/schvaleny-plan-pece-o-chkos-2012-2027/>>
- Národní park Šumava. Sídelní enklávy [online]. [cit. 2017k-11-30]. Dostupné z: <<http://zkr.npsumava.cz/sidelni-enklavy/>>.

Národní park Šumava. Zachování krajinného rázu NP a CHKO Šumav [online]. [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/1410/sekce/vyznamne-druhy/>>

Nařízení vlády České republiky č. 163/1991 Sb., Nařízení vlády České republiky, kterým se zřizuje Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany. 10.5.1991.

Navara, L. 2004. Příběhy železné opony. Host. Brno. 204 s ISBN: 8072941356.

Naess, A. 1989. Ecology, community, and lifestyle. Cambridge: Cambridge University Press. 227. ISBN: 0521348739

Nelson, J. G., Serafin, R. 1997. National parks and Protected areas. NATO ASI Series. 40.

Obecní úřad Kubova Huť. Oznámení pro občany změna provozovatele [online]. [cit. 2018-01-23]. Dostupné z:

<<http://www.kubovahut.cz/oukubovahut/fr.asp?tab=oukhut&id=295&burl>>.

Pekárna Kvilda. Fotogalerie [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z:

<www.pekarnakvilda.cz/>.

Perlín, R., Bičík, I. 2010. Lokální rozvoj na Šumavě. Vimperk: Správa NP a CHKOŠ.

Primack, R. B., Kindlmann, P., Jersáková, J. 2001. Biologické principy ochrany přírody. Portál, Praha. 349 s. ISBN: 8071785520.

Plesník, J. Rozhovor s Michalem V. Markem [online]. Ochrana přírody 1/2016. [cit. 2018-01-04]. Dostupné z: <<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/rozhovor/rozhovor-s-michalem-v-markem/>>.

Plíhal, J. Kůrovec surovec? Ne tak docela, dokázali čeští výzkumníci. Les se dokáže vzpamatovat sám. Aktuálně.cz. 24. 9. 2015 [cit. 2018-02-04]. Dostupné z:

<<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/na-sumave-se-ma-omezit-kaceni-stromu-priroda-si-podle-odborn/r~df5c9dc462e011e5b605002590604f2e/?redirected=1523113646>>.

Reichel, J. 2009 Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada, 192 s. ISBN: 9788024730066.

Riedl, M., Hrib, M., Vilém, J., Jarkovská, M. 2016. Media analysis in a case study of Šumava National Park: A permanent dispute among interest groups. Forest Policy and Economics. July 2016. 2.

Rubín, J. 2006. Národní parky a chráněné krajinné oblasti. Olympia., 204 s. ISBN: 9788070338087

Ski Kvilda. SKI Areál Kvilda – „Prameny Šumavy“ [online]. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <<http://www.skikvilda.cz/areal/o-arealu>>.

Skoupá, A. Vědci: Šumavské obce jsou bohaté, národní park jim prospívá. Psali to od stolu, kritizuje starosta [online]. 2.4.2017. [cit. 2017-12-12]. Dostupné z:

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/lidem-na-sumave-se-zije-lepe-nezjindevrepubliceupozornuj/r~0cd3da18171e11e7b9de0025900fea04/?redirected=1518184621>>.

Správa NP Šumava. Historie vývoje kulturní krajiny [online]. [cit. 2017f-12-12]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/1287/sekce/historie-vyvoje-kulturni-krajiny/>>.

Správa NP Šumava. Informační střediska [online] [cit. 2017e-12-12]. Dostupné z: <<http://www.npsumava.cz/cz/5815/9716/clanek/informacni-strediska/>>.

Správa NP Šumava. Obce v NP Šumava [online]. [cit. 2017g-12-12]. Dostupné z: <https://budejovice.idnes.cz/foto.aspx?r=budejovice-zpravy&c=A131119_2001775_budejovice-zpravy_jkr>.

Správa NP Šumava. 2016. Výroční zpráva 2015. Správa Národního parku. 100s. Dostupný také z:<http://www.npsumava.cz/gallery/32/9682-rocenka2015_nps_web.pdf>.

Svobodová, H. 2011. Synergie ve venkovském prostoru. 1. vyd. Brno: GaREP. 113 s. ISBN: 9788090430884.

Šimová, M. 2017. Spory o koncepci Národního parku Šumava optikou teorie labelingu. Central European Journal of Politics. 3 (1). 72–85. 1.

Šumavanet.cz. Kvilda [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: <<http://www.sumavanet.cz/mszapad/kvilda.asp>>.

Těšitel, J., Kušová, D., Bartoš, M. 2007. Šetrný turismus v biosférických rezervacích – nástroj formování sítí spolupráce (případová studie Biosférické rezervace Šumava). Klagenfurt. 36 s. ISBN: 9783708402871.

The Wildlife Trusts. 2016. Protecting Wildlife for the Future. Landscape-scale conservation. Dostupné z: <https://www.wildlifetrusts.org/sites/default/files/final_pdf.pdf>

UICN Commission on National Parks and Protected Areas. 1982. 1982 United Nations list of National Parks and Protected Areas. Gland - Suisse. 152 s. ISBN: 2880324092.

Vávrová, J. 2005. Kapitoly z minulosti Kvildy. 2., rozš. vyd. Kvilda. 141 s., ISBN: 802395105X.

Vorel, I, 2003. Hodnocení navrhovaných staveb a využití území z hlediska zásahu do krajinného rázu: [sborník: kurz celoživotního vzdělávání v cyklu metody ochrany charakteru identity kulturní krajiny I. ČVUT. Praha. 110 s. ISBN: 8090320627.

Vorel, I., Kupka, J. 2011. Krajinný ráz: identifikace a hodnocení. ČVUT. Praha. 148 s. ISBN: 9788001047668.

Vydrová, A. 2015. Plán péče na roky 2015 – 2024. Správa NP Šumava. 18 s. Dostupné také z: <http://www.npsumava.cz/gallery/29/8740-raseliniste_borkova_def2015.pdf>.

Zákona č. 114/1992 Sb., Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny. Sbírka zákonů. 25.3.1992.

Zákon č. 250/2014 Sb., Zákon o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o státní službě. Sbírka zákonů. 14.11.2014.

Zatloukal, V., Kadera, J., Černá, J., Přílepková, S. 2001. Předběžné vyhodnocení stavu a vývoje přirozené obnovy v NP Šumava v prostoru Mokřůvka – Špičnický – Březnická hájenka. Aktuality Šumavského výzkumu. Srní 2.-4.dubna. s. 110-115. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/storage/110_115.pdf>.

Seznam použitých zkratk a symbolů

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

CZSO – Český statistický úřad

EVL – Evropsky významné lokality

CHKO – Chráněná krajinná oblast

IUCN – Mezinárodní svaz ochrany přírody

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NP – Národní park

PO – ptačí oblasti

Samostatné přílohy

Příloha I.

Dotazník pro obce Kvilda a Kubova Huť

1) Do jakého věkového rozmezí patříte?

- a) 15-35 let
- b) 36-55 let
- c) 56-75 let
- d) 76 let a více

2) Jaký je Váš typ pobytu?

- a) Trvalý pobyt
- b) Chatař, chalupář

3) Jak hodnotíte vzled Vaší obce?

- a) Výborný
- b) Dostatečný
- c) Špatný

4) Jste spokojeni s technickou a občanskou vybaveností Vaší obce?

- a) Ano
- b) Částečně
- c) Ne

5) Jste s úrovní služeb se Vaší obcí spokojeni?

- a) Ano
- b) Částečně
- c) Ne

6) Považujete existenci NP/CHKO spíše za..

- a) Výhodu
- b) Nevýhodu
- c) Nedovedu posoudit

- 7) Myslíte si, že by životní úroveň obyvatel bez NP/CHKO byla:
- a) Lepší
 - b) Stejná
 - c) Horší
 - d) Nevím
- 8) Myslíte si, že NP/CHKO zvyšuje turistickou atraktivitu regionu?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) Nevím
- 9) Jak se cítíte být informováni o dění ve Vaší obci?
- a) Dostatečně
 - b) Spíše nedostatečně
 - c) Informace mi zcela chybí
 - d) Nezajímám se o to
- 10) Je ve Vaší obci nějaké omezení z hlediska výstavby nových staveb?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) Nevím
- 11) Jakou úroveň mají obce v NP v porovnání s obcemi CHKO?
- a) Vyšší
 - b) Stejnou
 - c) Nižší
- 12) Co Vás v chráněném území drží?
- a) Práce
 - b) Rodina
 - c) Příroda – zdravé živ. prostředí
 - d) Rekreační objekt
 - e) Klid
 - f) Zvyk

Příloha II.

Fotodokumentace

Kvilda

Obr. 32.: Restaurace Inn

Obr. 33: Autobusová zastávka

Obr. 34.: Česko-německé kulturní centrum

Obr. 35: Muzeum a galerie Kvilda

Obr. 36.: Informační centrum

Obr. 37.: Náves Kvildy

Obr. 38.: Kostel sv. Štěpána

Obr. 39.: Salesiánské středisko mládeže

Obr. 40.: Náves Kvildy

Obr. 41.: Botanický ústav – terénní stanice

Obr. 42.: Náves Kvildy

Obr. 43.: Pošta

Obr. 44.: Obchod se sportovním zbožím

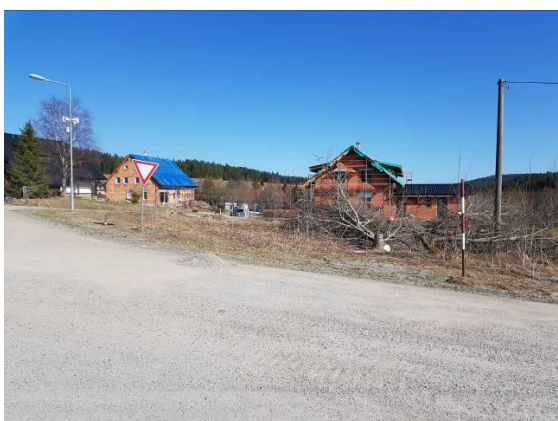
Obr. 45.: Řadové domy

Obr. 46.: Ski pension

Obr. 47.: Lyžařská areál

Obr. 48.: Nové vznikající zástavba

Obr. 49.: Pohled na obec Kvilda

Kubova Hut'

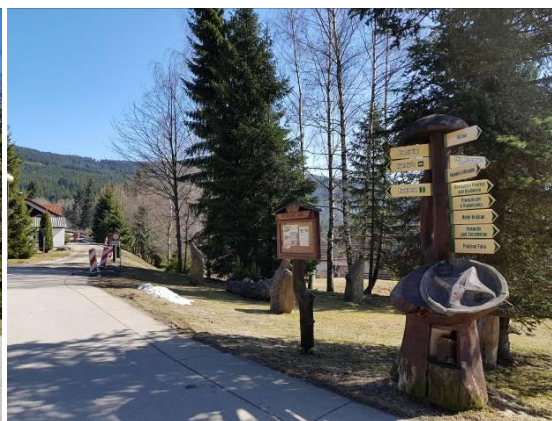
Obr. 50.: Cesta na návěs

Obr. 51.: Rozcestník

Obr. 52.: Návěs Kubovi Hutě

Obr. 53.: Rozcestník na návsi

Obr. 54.: Cesta na nádraží

Obr. 55.: Posezení u nádraží

Obr. 56.: Budova nádraží

Obr. 57.: Soukromý objekt

Obr. 58.: Začátek dětské naučné stezky

Obr. 59.: Dětská naučná stezka

Obr. 60.: Soukromý objekt

Obr. 61.: Soukromý objekt

Obr. 62.: Šumavský dům u Čechů

Obr. 63.: Pension Klose

Obr. 64.: Soukromý objekt

Obr. 65.: Hotel Kristian

Obr. 66.: Hřiště na dícs golf

Obr. 67.: Obchod s bytovými doplňky **Obr. 68.:** Restaurace u Durandla a provaznictvím

Obr. 69.: Budova lesního závodu Boubín

Obr. 70.: Autobusová zastávka

Obr. 71.: Půjčovna lyží s restaurací a v pozadí sjezdovka